

Izdaja odbor za splošne zadeve Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale, Alojz Janežič, Ivo Kohlenbrand, Marjan Kolar, Frančiška Korošec, Jože Sater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Telefon 86 030, int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk Maribor

Slovenske železarne v luči kongresa samoupravljalcev

Naša prva pokongresna akcija

Drugi kongres samoupravljalcev v Sarajevu je sklenil dvajsetletno dobo rojstva, rasti in krepitve naše samoupravne družbene ureditve. Manifestativno je bila na tem kongresu ugotovljena življenjska moč in trdna volja delovnih ljudi, da se še z večjo vnemo in smelostjo na humani in demokratični način podamo na širjenje samoupravne poti v prihodnost.

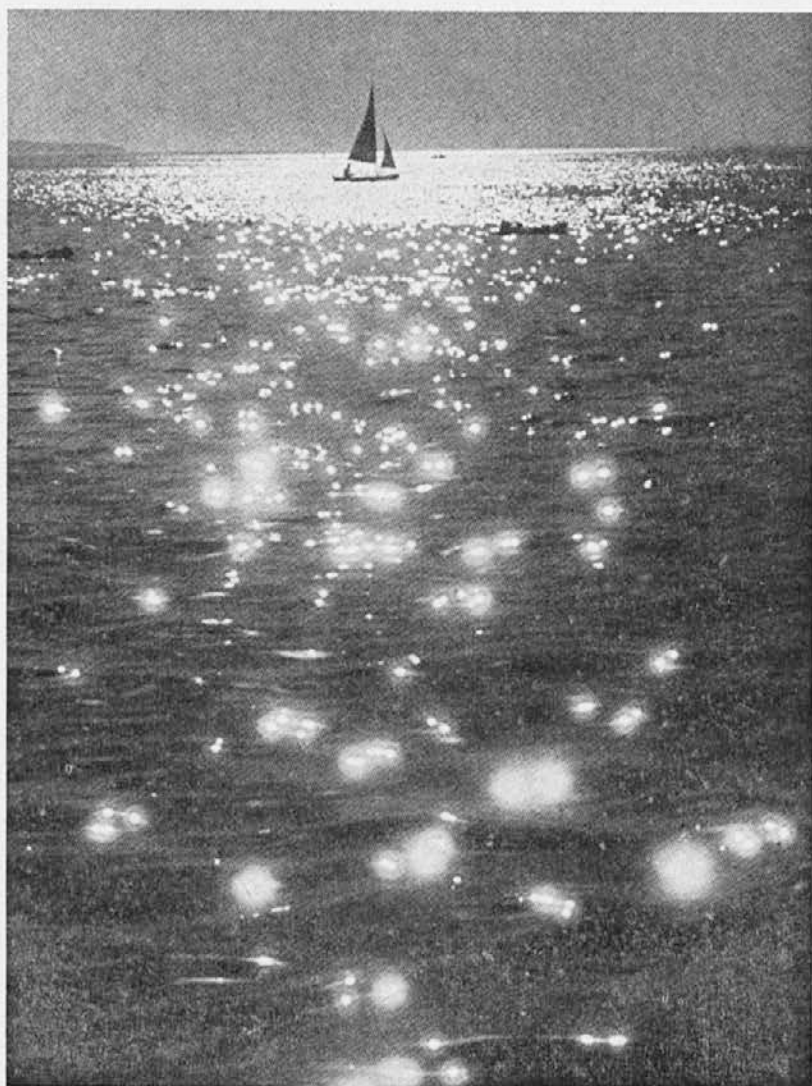
Ugotovljeno je bilo, da je naša samoupravna družba kljub spodrsrlajem in polemom, ki so padala pod noge, krčila zastavljeno pot in trdna dosegla svojo polnoletnost. Družbeno gospodarska kriza, ki nas je zajela, ni taka, da je samoupravljalci ob večjem neposrednem vplivu ne bi mogli premagati. Gospodarske težave, ki se kažejo v visoki stopnji inflacije, v velikem zunanjetrgovinskem deficitu in nelikvidnosti gospodarstva, niso odraz slabosti samoupravnega sistema, temveč premajhnega neposrednega vpliva samoupravljalcev na gospodarske tokove zlasti na področju razširjene reprodukcije. Če je v mladostni dobi samoupravnega sistema nezaupanje bilo še opravičljivo, nas odslej, ko smo že vstopili v zrelostno samoupravno dobo, kongresna resolucija obvezuje, ustavne spremembe pa nas bodo prisilile, da brez privolitve samoupravljalcev ne bomo mogli vršiti investicijske dejavnosti niti na konto drugega niti na račun neposrednih samoupravljalcev.

Grešili bi, če bi trdili, da tudi pri širjenju naše proizvodne tvornosti strukturalno in tehnološko nismo imeli spodrsrlajev. Res je, da nas objektivni vzroki v prvi vrsti opravičujejo, ne morejo pa zamegliti težav v našem ekonomskem položaju,

ki niso posledica zunanjih vplivov niti vrzeli gospodarskega sistema, temveč izključno posledica subjektivnih slabosti nas samih, predvsem pa tistih, ki smo pri strukturi naložb v osnovna in obratna sredstva ter izbiri tehnologije in objektov neposredno odločali. To, da so delavski sveti odobravali načrte in najetje investicijskih kreditov, še ne pomeni, da je samoupravljalcev resnično bil prisoten pri odločanju za širjenje poslovne dejavnosti, zato mu tudi ne moremo pripisati nobene krivde. Investicije so vedno tvegane, zato sta razsodnost in smelost pogoj vodenja

razvojne politike. Osnovne kreatorje povečevanja proizvodnje moramo toliko zavarovati, da razširjena reprodukcija, ki je gonilo napredka, ostaja sestavina podjetniške dejavnosti. Vemo, da so to bili in da bodo tudi v prihodnje strokovni delavci tovarn in podjetja, nujen pa bo večji neposredni vpliv samoupravljalcev pri končnem odločanju, v kateri smeri, v kakšni strukturi in v katere konkretne objekte bomo vlagali sredstva za modernizacijo in širjenje poslovne dejavnosti.

Naše združeno podjetje že razpolaga s srednjeročnim razvojnim programom, ki pomeni specializacijo proizvodnje, delitev dela med tovarnami, modernizacijo sredstev za delo ter skladno s tržnimi potrebami postopno povečevanje in strukturalno spreminjanje proizvodnje. S tem pa je na razvojni poti napravljen šele prvi korak. Za vsako posamezno investicijsko odločitev, zlasti za tiste, ki presegajo višino

Ko dan ugaša

Foto: R. Vončina

IZ VSEBINE

Resolucija o aktualnih političnih nalogah — Bil sem delegat na II. kongresu samoupravljalcev — Občinske nagrade 1971 — O naši amortizaciji — Konec večitnosti in ohlapnosti — Prehrana delavcev v železarni — Iz dela samoupravnih organov — Strokovna posvetovanja in raziskave — Preventivni ukrepi in napotki bolnikom s krčnimi žilami — Povečano število štipendij — Kulturna kronika — Športne vesti — Za vroče in deževne dni

Plodno sodelovanje

2 milijona din naložb v osnovna sredstva, je treba izdelati investicijski program, ki vsebuje vse sestavine širjenja podjetniške dejavnosti od analize tržišča, zagotovljene surovinske osnove do izbora tehnologije, obsega predvidene proizvodnje in predvidene donosnosti naložb. Ni dvoma, da morajo z investicijskim programom biti seznanjeni v prvi vrsti tisti, ki bodo od takega širjenja poslovne dejavnosti dobili večje prejemke in bodo deležni povišanih skladov, ali pa si bodo nakopali dodatna bremena, katera jim bodo odnašala celo sredstva, pridobljena na dotedanji dejavnosti. Zlasti v železarstvu so redke investicijske naložbe, kjer ni potrebna kreditna pomoč zunanjih faktorjev, bank itd., zato je normalno, da združeno podjetje posreduje in podpira zahteve organizacij združenega dela na njihovi razvojni poti. Pri tem pa se vodstvo podjetja nahaja v neugodnem položaju vse dotlej, dokler ni bilo ugotovljeno, da je predloženi investicijski program usklajen z razvojnimi programom podjetja in dokler ni ugotovljeno, da investicijski program zagotavlja poslovni uspeh. Šele takrat vodstvo podjetja lahko podpira in z upravičenostjo zahteva odobritev kredita ali kreditnih olajšav za določeno investicijsko naložbo. Le takrat, ko bodo pri pregledu in ocenjevanju investicijskih programov prisotni predstavniki vseh organizacij združenega dela in po potrebi tudi zunanji strokovnjaki, bo možno pred oblastjo in bankami zagovarjati posamezne kreditne zahteve.

Neučinkovite in finančno nepokrite investicije so glavni razlog gospodarske krize, ki jo preživljamo, zato ni nobenega dvoma, da bo rigorozen poseg na področju investicij prvi večji ukrep, ki bo sledil II. kongresu samoupravljalcev. To pa seveda ne pomeni, da se bo investicijska dejavnost pri nas ustavila, pomeni pa sigurno, da bo selektivnost večja. Tudi naše združeno podjetje ne bo moglo iti mimo tega. Dostikrat smo se že opekli, zato se zlasti v prihodnje z ognjem ne bomo smeli več igrati. Vsako zavarovanje pred opeklinami je koristno zlasti za tiste, ki so ognju najbližji, zato v zvezi s kongresno resolucijo samoupravljalcev predlagamo:

1. Organizacije združenega dela so dolžne za investicijsko naložbo, ki je vezana na zadolževanje, izdelati investicijski program, ki zajema vse sestavine uredbe o investiranju, to je od tržne analize, pregleda zmogljivosti obstoječih proizvodnih naprav, zagotovila surovinske osnove, izbora opreme in tehnologije, obsega predvidene proizvodnje, do predvidenega ekonomskega učinka in finančne konstrukcije naložb v osnovna ter obratna sredstva in drugo dokumentacijo.

2. Investicijski program mora pred predložitvijo bankam ali zunanjim partnerjem biti posredovan poslovnemu odboru podjetja. Poslovni odbor bo za vsak investicijski projekt imenoval revizijsko komisijo, ki jo bodo obvezno sestavljali predstavniki vseh treh organizacij združenega dela in direktije ter po potrebi tudi zunanji strokovnjaki.

3. Poslovni odbor mora odrediti rok, kdaj mora revizijska komisija zaključiti svoje delo, ter nato zadolžiti direktijo, da se v realizacijo investicijskega programa aktivno vključi.

Obvezen pregled investicijskih programov bo zagotovil skladnost širjenja proizvodne dejavnosti z razvojnimi programom podjetja; zagotovil bo specializacijo proizvodnje in delitev dela, kar je glavni smoter integriranih železarn; povečana bo varnost naložb ter s tem zmanjšano tveganje za glavne oblikovalce investicijskega programa; olajšano bo delo pri dodatnem pregledu investicijskega programa v bankah ter razširjena tvarina za uspešnejše zagovarjanje kreditnega zahtevka od predlagatelja in vodstva podjetja; zato naj bi delavski svet ta predlog odobril, s tem da podroben predpis izda poslovni odbor.

II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Resolucija o aktualnih političnih nalogah

1. Ob polni podpori ustavnih sprememb poudarja kongres potrebo, da se po končani javni diskusiji predlagani amandmaji sprejmejo in da ob angažiranju vseh družbenih sil dobi njihovo bistvo praktičen izraz v uresničevanju samoupravnih družbenih odnosov. Izražajoč stremljenje delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, poudarja kongres odgovornost vseh nosilcev javnih funkcij, da odločno in dosledno izvajajo načela in vsebino ustavnih amandmajev pri razreševanju protislovij in problemov znotraj združenega dela, v mednarodnih odnosih, v uveljavljanju prakse demokratičnega sporazumevanja ter samoupravnega in družbenega dogovarjanja, pri razvijanju integracije družbe na samoupravnih temeljih, pri nadaljnji krepitvi enakopravnosti, bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije.

2. Kongres zahteva neodložljivo in vsestransko obdelavo in dosledno izvajanje tistih ustavnih amandmajev, ki se nanašajo na neodtujljivo pravico delovnih ljudi in njihovih samoupravnih organizacij pri razpolaganju s pogoji, sredstvi in rezultati dela, ki vodijo v krepitev odločilne vloge in vpliva združenega dela na celoto tokov ekonomske in družbene reprodukcije, v upravo povezovanje in integracijo družbenih sredstev, dela in ustvarjanja ter v dosledno izvajanje načel delitve po delu in rezultatih dela v vseh dejavnostih. Kongres hkrati odločno zahteva, da se preprečijo vse oblike pridobivanja in prilasčanja, ki niso v skladu z delitvijo po delu in rezultatih dela, ter neupravičene socialne diferenciacije, ki nastanejo na tej ali katerikoli drugi osnovi.

To so ključna vprašanja nadaljnega razvoja socialističnega samoupravljanja. V socialističnem in samoupravnem reševanju teh vprašanj se izraža življenjski interes delavskega razreda ter delovnih ljudi vseh narodov in narodnosti naše socialistične skupnosti. To je izpit za vsako

politiko, vsako opredelitev in vsako obnašanje v družbi.

Pri uresničevanju tega kursa je nujno premagati odnose in prakso, ki omogočajo odtujitev rezultatov dela v obliki državno lastniškega in tehnokracično-upravljalnega monopola in ki vodijo v krepitve od proizvajalcev odtujenih centrov ekonomske in politične moči.

3. Kongres je mnenja, da razredni, ekonomski, kulturni in drugi interesi delavskega razreda terjajo, da se v mednarodnih odnosih dosledno uresničujejo načela polne enakopravnosti, enake odgovornosti in udeležbe vseh republik in pokrajin pri opravljanju skupnih poslov kot bistvene predpostavke za krepitev enotnosti in koherentnosti naše večnacionalne skupnosti. Po drugi strani pa prav ti interesi zahtevajo, da se v mednarodne odnose vnese humanistična vsebina, zaupanje, duh bratstva in enotnosti, vedno tesnejšega zbliževanja in solidarnosti. Naši delovni ljudje bodo zato tudi v bodoče odločno proti vsem tendencam rušenja načel enakopravnosti, samostojnosti, svobodnega razvoja vsakega posameznega naroda in narodnosti in proti vsem tendencam hegemonizma, vsiljevanja lastnih stališč drugim in omalovaževanja interesov drugih. Enako odločni bodo tudi v boju proti poskusom, da se iz šovinističnega nacionalizma ustvari platforma za politični boj proti socialističnim, samoupravnim in humanističnim dosežkom naše revolucije.

4. Kongres opozarja na pomen dosledne zgraditve političnega sistema s stališča krepitve vpliva neposrednih proizvajalcev in samoupravne družbene baze na vse točke, centre in ravni političnega odločanja.

V ta namen se kongres zavzema za to, da se ves politični, zlasti pa skupščinski sistem zgradi na samoupravni strukturi združenega dela in samoupravno organiziranih interesnih skupnostih in postane čim neposrednejši izraz svobodno izrečenih in samoupravno usklajenih interesov

delovnih ljudi. Odločno se je treba postaviti po robu vsem tendencam, da bi v našem skupščinskem sistemu ostale oziroma se okrepile oblike, ki bi se oprle na osamosvojene politične grupacije, odtujene od delavskega razreda in združenega dela.

Prizadevajoč si za podružbitev politike, kongres meni, da je nevzdržno vsako zapiranje politike v forume in ozke kroge in njeno spreminjanje v prakticistično igro trenutnih parcialnih interesov, ki politiko degradira v politikantstvo, skrb za človeka pa v skrb posameznika za pozicijo oblasti, namesto politizacije množic pa z njimi manipulira. Kongres obsoja sleherni poskus, da bi se karizem in boj med ljudmi za osebno pozicijo ustoličili v političnem življenju naše samoupravne družbe.

Ob popolni podpori sklepov 17. seje predsedstva ZKJ in izhajajoč iz lastnih opredelitev, zlasti tistih, ki jih vsebuje uvodna in sklepna beseda tovariša Tita ter referat tovariša Kardelja, izraža kongres upravičena pričakovanja in zahteve delovnih ljudi, da se ti sklepi učinkovito in dosledno izpeljejo na vseh ravneh političnega in družbenega odločanja. Vsako oklevanje in omahovanje v praktični realizaciji teh stališč bodo delovni ljudje ocenili kot ogrožanje svojih vitalnih interesov.

Kongres izhaja iz tega, da bi slabitev lastne revolucionarne in progresivne pobude ter enotnosti organiziranih socialističnih sil razširila prostor za delovanje tistih reakcionarnih in konservativnih sil v naši državi in v celoti, ki nasprotujejo socializmu, samoupravljanju in naši neodvisni zunanji politiki.

Kongres se zavzema za takšno obnašanje vseh nosilcev javnih funkcij, pri katerem se razume svobodno izražanje stališč v političnih in družbenih organih in demokratičnih razpravah, pa tudi polna osebna odgovornost pred temi organi in tistimi, ki so jih delegirali za svoje javno delovanje in vse posledice svojih opredelitev. Takšno odgovorno demokratično obnašanje dobi poseben pomen v velikih družbenih preobrazbah, ki sedaj potekajo. Nova situacija in velike naloge, ki so pred nami, terjajo nov način postavljanja in učinkovitega delovanja vseh zavestnih organiziranih sil delavskega razreda in delovnih ljudi z ZKJ na čelu. Veliko vlogo pri tem pa ima okrepljena in organizirana aktivnost Zveze sindikatov.

6. Kongres daje polno podporo vsem prizadevanjem za vzpostavljanje večje stabilnosti na trgu in za premagovanje inflacije. Potrebna je polna angažiranost vseh družbenih sil pri uresničevanju stabilizacijskega programa. Nihče nima pravice, da bi trošil prek razpoložljivih sredstev, da bi jih investiral brez kritja, da bi uvažal, ne misleč na realne možnosti plačevanja, da bi razvijal splošno potrošnjo mimo uresničenega dohodka. Nedopustno je kršenje zakonov in predpisov, neizvajanje ukrepov ekonomske politike, samostojno odstopanje od družbenih dogovorov in poslovnih sporazumov. Kongres poziva vse organizacije združenega dela, interesne in družbenopolitične skupnosti da svoje delo, svoje obveznosti in poslovno politiko ter svojo koncepcijo razvoja prilagodijo stabilizacijski politiki.

7. Interes celotnega delavskega razreda in vseh delovnih ljudi je v tem, da dosledno vzpostavljajo pogoje, ki garantirajo izgraditev in učinkovito funkcioniranje enotnega gospodarskega trga in svobodno povezovanje organizacij združenega dela ter ekonomskih in drugih zmogljivosti družbe.

8. Opozarjajoč na nerazdružljivo povezanost naše samostojne, samoupravne poti socialističnega razvoja in neuvrščene politike, za katero se zavzema socialistična Jugoslavija, poudarja kongres pomen vztrajnega in doslednega boja za nadaljnjo krepitev njene neodvisne pozicije, obrambnih sposobnosti in suverenosti, za razvoj enakopravnih odnosov in demokratičnega sodelovanja med narodi in državami, za razvoj solidarnosti in medsebojne podpore delavskih, osvobodilnih in drugih progresivnih gibanj v boju za mir, družbeni napredek in socializem. Tudi v bodoče se bomo zavzemali za popolno odprtost Jugoslavije do vseh progresivnih tokov in vplivov ukrepov, odločno pa se bomo uprli vsem pritiskom in poskusom delovanja s pozicij sile, neenakopravnosti, kršitve suverenosti in pravice do samostojnega razvoja.

9. Izražajoč polno priznanje velikemu revolucionarju in borcu za socialistično samoupravljanje, se II. kongres samoupravljalcev pridružuje zahtevi vseh delovnih ljudi naših narodov in narodnosti, naj bo Josip Broz Tito doživeljenjski predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Delovni ljudje in socialistične sile naše države se nahajajo na prelomnici boja za veliko stvar — za nadaljnjo osvoboditev dela in človekove osebnosti, za bistveno enakopravnost naših narodov in narodnosti, za krepitev sil in stabilnosti naše samoupravne, socialistične, večnacionalne skupnosti. Na dnevnem redu so neposredne naloge pri uresničevanju te dolgoročne koncepcije našega celotnega družbenega razvoja, čigar temelji so jasno postavljeni na II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije. Zato so vse družbene organizacije, vsi odgovorni družbeni dejavniki, dolžni, da se angažirajo za enotno družbeno akcijo pri izvajanju te politične koncepcije.

Izhajajoč iz tega in upoštevajoč dolgoročne skupne interese delavskega razreda in delovnih ljudi vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, imajo vse družbene sile, organi samoupravljanja, skupščine občin, pokrajin, republik in federacije, zbornice, družbeno-politične skupnosti in druge obveznosti, da z visoko razvitim občutkom odgovornosti in discipline prispevajo, da se na demokratičen način, hitreje in uspešneje poiščejo rešitve za premagovanje obstoječih težav in razreševanje odprtih problemov, nesporazumov in sporov.

Drugi kongres samoupravljalcev zahteva, da postanejo njegovi sklepi, usmerjeni v nadaljnjo afirmacijo dominantne vloge delavskega razreda v skupnosti, ki temelji na samoupravljanju in nacionalni enakopravnosti, temelj za delo in obnašanje vseh in vsakogar.

ZAHVALA

Vsem sodelavcem varnostne službe se ob odhodu v pokoj najlepše zahvaljujem za poslovilno darilo.

Jožef Wauče

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Zaradi rednih letnih dopustov Informativni fužinar meseca julija ne bo izšel. Naslednja, to je 8. številka, izide 15. avgusta 1971.

Uredništvo

HUMOR

Zloba

Dve kolegici sta na večerni zabavi kritizirali tretjo.

»Kako ti ugaja njena obleka?« je vprašala prva.

»Kaže vse, razen dobrega okusa!« je piličila druga.

Po teh kolesih bodo tekli žerjavi

Bil sem delegat na II. kongresu samoupravljalcev

KONGRES

Biti navzoč na velikih zborovanjih, prav posebno pa še na kongresih, pomeni doživeti nekaj, kjer se združujeta manifestacija moči in hotenja v samem vrhu. Še danes, ko razmišljam o delu II. kongresa samoupravljalcev v Sarajevu, občutim njegovo veličino. Število prisotnih delegatov iz cele Jugoslavije in interes zanj v drugih državah sveta, kar so potrjevale številne delegacije in posamezniki z vseh kontinentov, je potrjevalo pomembnost dogajanja.

Prav posebno vzdušje na kongresu pa je poudarjalo hotenje, da prek delegatov spregovorijo samoupravljalci o težavah, v katerih se nahajamo, in take priložnosti za direktno izpoved do sedaj že dalj časa niso imeli. Zagon in želja delegatov, da se skupno pogovorimo o odpravljanju težav pri našem nadaljnjem delu in da se da poudarka delovnemu človeku kot edine- mu, ki je upravičen razpolagati in odločati o svoji bodočnosti, je spremenil kongres v tribuno delovnih ljudi.

Že sam pričetek kongresa, ob navzočnosti naših najvišjih predstavnikov, maršala Tita, Kardelja in drugih iz zveznih organov kakor tudi vseh vidnejših nosilcev družbenega življenja iz posameznih republik in pokrajin, je poudaril pomen kongresa. Nepozaben pa je bil prizor in občutek predanosti, ko je vstopil v dvorano Maršal s spremstvom, ko ga je pozdravljala do zadnjega kotička napolnjena dvorana delegatov in opazovalcev: »Druže Tito, mi ti se kunemo...« Pesem iz časa partizanstva in poveljnega obdobja, pesem, ki govori o predanosti vodji, je preplavila in zajela vsakega posameznika. To je bila zakletev, nešteto krat že izrečena, a vsakokrat edinstvena in v človeka segajoča. Ni bilo malo delegatov, ki so ta občutek doživljali v vsej svoji globini in so njihove solze, drseče po licih, govorile več, kakor pa lahko pove katerakoli beseda.

Vsebinska dela kongresa in njegovih komisij nam je vsem delegatom bila znana že vnaprej. Kljub temu pa sta oba govora, Kardeljev in Titov ob začetku kongresa, dala impulz, da se poseže v globino ter širino in kar je bilo edinstveno, kjer koli sem poslušal razprave, bodisi v komisijah ali pa na plenarnih sejah, je bilo videti zagnanost in iskrenost. Kongres je bil izredno delaven in so se seje zavlekle tudi čez 10. uro zvečer.

Nimam namena tolmačiti resolucij, ki so bile obdelane v štirih komisijah in sprejete na zadnji plenarni seji. Vseh je kar 28 in je o njih bilo in še bo mnogo napisanega. Vsaka zase je pomembna in daje stališča ter zahteve delovnega človeka Jugoslavije do našega nadaljnjega razvoja. Postavljena je bila zahteva, da se nikomur ne da pravica odtujevati samoupravne pravice delovnih ljudi ali si iz pravic delovnih ljudi ustvarjati dominantni ali monopolistični položaj v družbeno ekonomskih odnosih. V tem duhu je treba razvijati ne le materialno podlago samo-

upravnih odnosov, temveč tudi oblike neposrednega odločanja, v katerih delovni ljudje sprejemajo odloke skupaj in enakopravno (iz resolucije »Samoupravno organiziranje združenega dela«).

Kongres je delal med plenarnimi sejami v štirih komisijah po področjih naslednjih tem:

1. Komisija za probleme nadaljnje izgradnje, razvoja in pospeševanja učinkovitosti samoupravljanja v organizacijah združenega dela. Nosilec referata je bil Dušan Petrovič-Šane. Od 1200 prisotnih delegatov je v razpravi sodelovalo 85 diskutantov, a 54 delegatov je oddalo pismene razprave. Podanih je bilo 54 amandmajev.

2. Komisija za probleme razširjene reprodukcije in integracije na samoupravnih temeljih. Nosilec referata je bil dr. Vladimir Bakarić. Od 800 prisotnih delegatov jih je diskutiralo 210, a oddanih je bilo 110 pismenih razprav. Podanih je bilo 30 amandmajev na resolucije.

3. Komisija za probleme razvoja samoupravne družbe in življenjskega standarda ljudi. Nosilec referata je bil Kiro Gligorov. Od 600 prisotnih delegatov je razpravljalo 111 delegatov in je bilo predloženih 70 amandmajev na resolucije.

4. Komisija za probleme krepitve vloge družbenega proizvajalca — osnove razvoja samoupravnega družbenopolitičnega sistema. Nosilec referata je bil pokojni Milentije Popović. Od 400 prisotnih delegatov jih je razpravljalo 92, a 43 jih je oddalo pismene razprave.

Omenim naj, da je bilo delo po komisijah zelo intenzivno, prijav za razpravo ogromno in zaradi pomanjkanja časa ni bilo mogoče, da bi vsi delegati, ki so to želeli, tudi razpravljali. Razprave so bile časovno omejene na 10 minut, tretji dan kongresa po zadnjem odmoru pa celo le na 5 minut.

Sam sem sodeloval v drugi komisiji s temo: »Problemi razširjene reprodukcije in integracije na samoupravnih temeljih.« Delegati, ki niso prišli na vrsto, da bi se udeležili razprave osebno, so imeli pravico, da pismeno razpravo oddajo na zapisnik pri predsedstvu komisije.

Razprave so bile v pretežni večini na dokajšnji višini, razen nekaj izjem, ko so delegati bolj opisovali svoje težave ali iskali prednost pri njihovi obravnavi. V drugi komisiji, kjer sem bil vseskozi prisoten, so bile razprave živahne, prav posebno se je razvila živa in dokaj ostra debata po razpravi predsednika ZIS tov. Mitje Ribičića. Največ se je razpravljalo o osebni in tudi kolektivni odgovornosti, prav posebno pa o vprašanju prisvajanja viška dela od velikih bančnih zavodov ter s tem vpliva na razširjeno reprodukcijo. Izredno močno je bila postavljena zahteva o prvenstveni vlogi gospodarstva, od katerega bi morala biti odvisna vsa druga družbena dejavnost. Enako zavzeto so delegati razpravljali o minulem delu, ko se delavci zavestno odpovedujejo delu osebnih dohodkov za vlaganje v sredstva svojega

podjetja, a sadove tega, ko odhajajo v pokoj, uživajo nasledniki, sami pa z nizkimi penzijskimi osnovami prejema male pokojnine. Iz tega izhaja, naj bi tudi upokojenci del svoje pokojnine prejeli iz naslova minulega dela, vloženega v podjetje, iz katerega izhajajo.

Zadnji dan kongresa se je za nas delegate, ki nismo sodelovali pri tehničnih delih, ponovno spremenil v svečano obliko. S sprejetjem resolucij, prav posebno pa resolucije o aktualnih političnih nalogah, ki je povzetek vseh resolucij, sprejetih na kongresu, smo si utrdili zavest, da je bil kongres uspešen. Uspešen toliko bolj, ker je temeljito obravnaval težave, v katerih se nahajamo, podprl akcijo, ki jo načrtuje brionska seja, in odločno zahteval uveljavitev ustavnih amandmajev. Dokončno je treba izvesti načelo odgovornosti posameznika in kolektivnega organa pred družbo.

Vsekakor je bil govor maršala Tita ob znika in kolektivnega organa pred družbo. razenih želja in volje. Večkratno prekinjanje govora z aplavzom je potrjevalo, da je Tito govoril v imenu ljudi in za ljudi. Njegova ostra obsodba vsega negativnega in odločna volja za njegovo odpravo je vlivala vsem prisotnim upanje za odpravo vseh negativnih pojavov in njihovih posledic. Obsodba bogatenja posameznikov in upanje do boljšega življenja množice ljudi z minimalnimi dohodki je žela splošno odobravanje. Poudarek na aktivno vključevanje pri odločanju in sodelovanju delovnega človeka za delovnega človeka o njegovem nadaljnjem življenju v ožji in širši skupnosti je obsodil politikantstvo in ga izrinil na rob dogajanja. Istočasno je opozoril na budnost, ki jo je družba prisiljena izvajati nad posamezniki.

Enoten predlog, da maršal Josip Broz Tito ostane dosmrtni predsednik republike Jugoslavije, je prišel iz srca vseh navzočih.

Kongres je dal vsakemu posamezniku možnost osebnih razmišljanj o enotnosti stališč pri reševanju težav, v katerih smo in nas hromijo. Nikjer ni bilo zaslediti nacionalnih teženj ali vsaj nekaj, kar bi govorilo o neenakopravnosti naših narodov. Možnost govora v lastnem jeziku je bila dana na vseh govorniških odrih. Izrečena je bila ocena, da razprave o neenakopravnosti načenjajo samozvani narodnjaki, ki so jim vir dohodka sredstva gospodarstva, a jim je gospodarska problematika porstranska zadeva. Delavski razred je enoten ter ga združujeta delo in razreševanje težav. Sovinizem mu je tuj, saj ga v to silijo odprto lastno tržišče. Nastope takih politikantov je obsodil tudi Tito v svojem zaključnem govoru.

Kongres je razpravljal in zavzel stališča, ki so izražena v sprejetih resolucijah. Poudarjeno pa je bilo, da je na nas vseh, kako bomo izšli iz težav. Naloge stojijo pred nami vsemi, od ZIS, republik, podjetij kakor tudi pred posamezniki in na nas vseh je, kako se bomo obnašali do sprejetih stališč.

VTISI S POTI

Za potovanje sem imel izbiro med letalom ali posebnim avtobusom. Odločil sem se za avtobus, ker sem si želel videti pokrajino. Z avtoceste smo krenili pri Žu-

panji ob zori ter potovali po dokaj dobri cesti mimo Tuzle in Kladnja v Sarajevo (610 km). Pokrajina je zaradi gozdov in cvetočega drevja precej podobna našim krajem. Lične nove hišice, ki jih gradijo prebivalci, so dokaj sodobne, le tu in tam postavljen lesni obrat pa daje vtis industrijsko slabo razvite pokrajine. Opazil sem, da je tudi pri teh malih lesnih obratih zaposlenih sorazmerno večje število ljudi. Iz razgovora z nekim delegatom pa sem pozneje izvedel, da so to delavci z nizkimi osebnimi dohodki, vzrok zanje pa je preveliko število zaposlenih (bolje vsakemu malo, kakor večini nič). Opaziti je bilo tudi, da odpadle žagovine ne izkoriščajo, temveč jo kot odpadke odlagajo v nasipe in zasipe. Tuzla, ki jo je bilo videti ob strani poti, daje videz močnejšega centra in je tudi tam individualna gradnja močnejše razvita. Posebno veličastni so novo zgrajeni hladilniki za toplo vodo, ki jih je kakor pri nas v Šoštanju videti že od daleč. Ob pristopu k Sarajevu so se pričele pojavljati »vikendice«, večinoma skromne brunarice s tipičnimi strmimi strehami, ki pa se izredno vključujejo v okolje. Strme strehe so sploh značilne za pokrajino ob vznožju Majevice, Konjuh planine in Ozrena. Starejše stavbe — brunarice — so presenetljivo podobne našim v alpskih predelih.

Srečanje s Sarajevom je bilo zame posebnega pomena, saj imam na to mesto že od prej dokaj močne spomine. Prvikrat sem se z njim srečal v aprilu 1941, ob kapitulaciji stare Jugoslavije, ko sem v njem doživel tudi njen konec. Junija istega leta sem potoval skozi Sarajevo proti Višegradu v spremstvu nemškega stražarja, ko sem z drugimi vred odhajal v izgnanstvo. Otvoritev proge Samac—Sarajevo mi je ponudila ponovno možnost srečanja. Še udeležba na kongresu mladine Bosne in Hercegovine, od takrat pa do sedaj je minilo že mnogo let. Zanimale so me spremembe.

Že prvi bežen pogled mi je povedal, da je razlika ogromna. Sarajevo, ki je nekoč predstavljalo s svojim življenjem in arhitekturo tipično mesto s turškim prizvokom in delnim avstroogrskim vplivom, se je vidno spremenilo. Vpliv orientala se umika sodobnosti, raste novo mesto z velikimi, modernimi stavbami in širokimi ulicami. Obisk starega Sarajeva se spreminja le v turistično atrakcijo, ki je edinstvena na Balkanu. »Baščaršija« ostaja, stare zgradbe se restavrirajo in obnavljajo. Tukaj življenje teče naprej tako, kot je teklo v več sto letih. Razlika je le v tem, da turistem privablja vedno več tujcev in da postajajo ljudje v baščaršijskih delavnicah in trgovinicah nekakšni živi ostanki zastavljenega časa, ki pa si ga je vredno ogledati. Ogleda vredna je Hadžibegova džamija, ki je zanimiva kot stavba, še bolj pa je znana po zbirki najdražjih preprog vseh velikosti. Vse to so džamiji podarile visoke politične osebnosti mohamedanskega sveta. Največjo je podaril Reza Pahlevi, šah Perzije. Tu so tudi preproge Naserja in drugih. Po pripovedovanju vodiča pa imajo tudi eno samo preprogo težko 350 kg in pri čiščenju ter prenašanju je vedno navzočih vsaj 10 težakov, da delo opravijo.

Zaradi pomanjkanja časa (saj sem si še opisano ogledal v opoldanskem odmoru) si

nisem mogel ogledati muzeja »Gavrila Prinčipa« in »Mlade Bosne«, ker čez opoldanski čas ni bil odprt. Na vogalu muzeja so v pločniku izdelani odtisi nog Gavrila Prinčipa in stoje ob atentatu na Ferdinanda Habsburškega. O tem dogodku govori tudi spominska plošča, ki je vzdana v zgradbo sedanjega muzeja.

»Skenderija« je zgradba, o kateri sem že mnogo slišal. Ni to pravzaprav zgradba v osnovnem pomenu, pač pa sestav več zgradb, ki v notranjosti sestavljajo eno samo, skoraj neopazno povezano. To je arhitektonska mojstrovina, ki ji je uspelo funkcionalno zaživeti. Je sklop dvoran, telovadnic in drugih večjih ali manjših prostorov z vsemi pomožnimi prostori, ki so za to potrebni. Pod ploščadjo, ki se nahaja na pristopih k Skenderiji, so prostori velike restavracije s pripadajočimi pomožnimi prostori. Ob notrajnih vhodih v glavno dvorano kakor tudi ob drugih dvoranh, telovadnicah in drugih prostorih so zelo široki hodniki, ki povezujejo vse to in v glavnem služijo za razstave oz. postavljanje panojev. V času kongresa je bila na panojih reklamna razstava, katere se je udeleževalo čez 200 podjetij iz vse Jugoslavije. Vse je bilo prikazano v duhu delavske samouprave in praznovanja njenega 20-letnega dela. Opazil sem, da so imeli največ gledalcev tisti panoji oz. podjetja,

ki so se poleg razstavljenih fotografij v črno-beli tehniki velikega formata posluževali tudi »diavizorja«. 80 slik in tekstov se je v 10 minutah zvrstilo pred gledalcem in je verjetno gibanje privabljało največ ljudi. Iz Slovenije se je razstave udeležilo 10 podjetij; od naših železarn ni bilo nobene na razstavi.

Prenočišča so bila pripravljena razen v hotelih še v dijaških domovih. Delegati iz naše občine smo bili nastanjeni v prijetni sobici takega doma, pol ure hoda oddaljenega od kongresne dvorane.

Po končanem kongresu smo se z avtobusom vračali proti domu prek Travnika, Donjega Vakufa, Jajca, Banja Luke, Okučanov, Zagreba in Maribora. Prijetna pot po dolini Vrbasa in cvetoča drevesa so dajala videz lepe pokrajine, ki jo je že pričel odkrivati tuji turizem. To je dokazovalo precejšnje število avtomobilov s tujimi registracijami. Za krajši čas smo se ustavili v Jajcu in si ogledali znamenito dvorano — muzej, kjer je bilo II. zasedanje AVNOJ. Banjo Luko smo videli le iz avtobusa. Povsod je opaziti posledice potresa. Nekatere stavbe so porušili, druge obnavljajo, povsod pa je opaziti zasilna bivališča v prikolicah in železniških vagonih, nekatera še naseljena. Po 11-urni vožnji smo se ob 1. uri zjutraj pripeljali v Maribor, odkoder smo se vrnili na domove.

Ivan Kugovnik

Občinske nagrade 1971

Skupščina občine Ravne je na svečani seji 16. maja t.l. v počastitev občinskega praznika podelila pet občinskih nagrad, in sicer:

Marjanu Ažmanu za uspešno delo na gospodarskem področju, *Adolfu Černecu* za družbenopolitično dejavnost, *Milanu Čurinu* za delo na športnem področju, *Jožku Hermanu* za delo na kulturnem področju in *Erwinu Wlodygu* za delo na področju sociale in zdravstva.

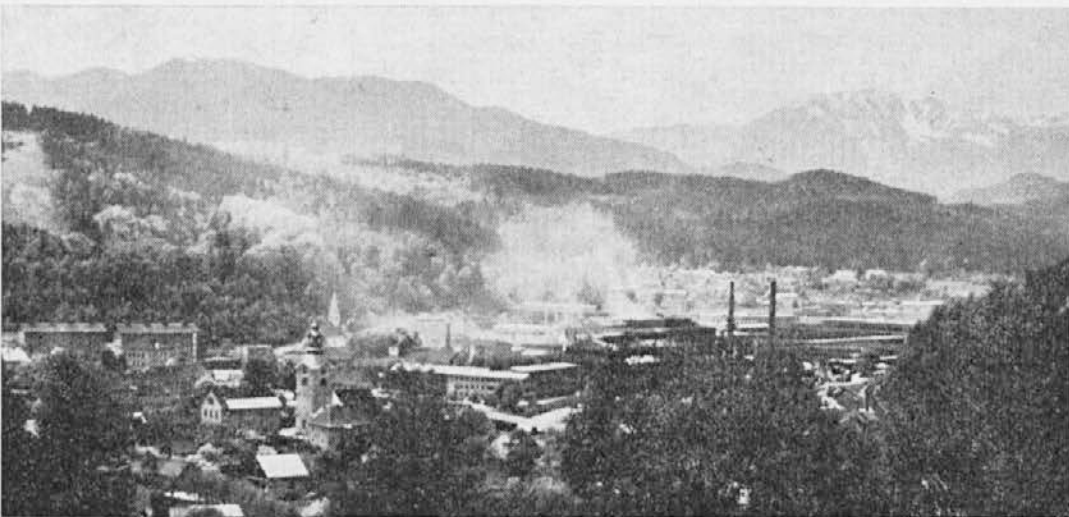
Iz obširnih utemeljitev povzemamo o letošnjih nagrajencih naslednje:

Marjan Ažman, rojen l. 1925 na Jesenicah, je prišel v ravenko železarno l. 1949 za asistenta obratovodje ter napredoval v obratovodjo in pomočnika glavnega analitika. L. 1959 je bil imenovan za prisilnega

upravitelja takratne tovarne pil na Prevaljah, ker je bila tovarna v zelo težkem položaju.

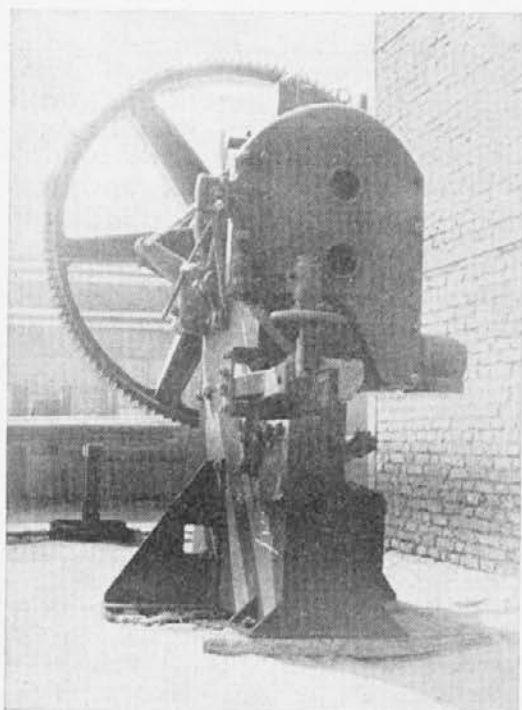
Pod Ažmanovim vodstvom se je stanje kmalu izboljšalo, zato je bil leto pozneje imenovan za direktorja tega podjetja. Iz leta v leto sta se večala realizacija in število zaposlenih. L. 1961 je znašala realizacija 1.670.000 SD, l. 1970 150.000.000 SD, število zaposlenih pa je naraslo za 55,64 odst. Z rastjo in modernizacijo se je pilarna tudi preimenovala v Tovarno rezalnega orodja ter spada danes med uspešna podjetja v naši občini.

Adolf Černec, rojen l. 1909 v Mariboru, je zaradi napredne miselnosti kot učitelj ostal tri leta brez zaposlitve, nakar je poučeval na Lešah do okupacije.

Železna dolina

Foto: F. Kamnik

Pri kovačnici

Že l. 1941 se je povezal z OF in bil zato l. 1942 interniran v Dachau. Po osvoboditvi je postal upravitelj osnovne šole na Prevaljah in sekretar OF. Postal je član partije, bil imenovan l. 1948 za šolskega inšpektorja na območju Krškega in Ptuja, l. 1952 pa izvoljen za predsednika LO Prevalje. Po združitvi občin Prevalje in Ravne je l. 1955 postal predsednik občine Ravne, po združitvi vseh občin v Mežiški dolini l. 1958 pa je postal podpredsednik občine. L. 1962 je bil imenovan za direktorja Tovarne lesovine in lepenke na Prevaljah. Danes je predsednik krajevne skupnosti Prevalje.

Ves ta čas je bil aktiven tudi kot funkcionar SZDL in ZK ter poslanec republiškega zbora SRS.

Milan Čurin, rojen l. 1928 v Ormožu, je gozdarski tehnik in vodja gozdarskega obrata v Črni.

Po prihodu na Ravne je bil l. 1953 voditelj mladincev pri TVD Partizan, l. 1954 do 1958 je bil načelnik tega društva v Črni, nato pa štiri leta njegov predsednik.

Od l. 1962 do danes je predsednik smučarskega kluba v Črni. Prav njegovi spodbudi in dejavnosti je treba pripisati izgradnjo smučarskih prog, vlečnic in predvsem skakalnice. Pod njegovim vodstvom je zrasel v Črni močan vzgojni kader za zimске športe, ki je vzgojil vrsto odličnih tekmovalcev, med katerimi so se bratje Pudgarji uvrstili v jugoslovanski vrh.

Tov. Čurin pa je bil aktiven tudi na družbenopolitičnem področju kot član ZK in občinski odbornik.

Joško Herman, rojen l. 1903 v Ljubljani, je prišel na Ravne l. 1945 kot strokovnjak s končano vojaško glasbeno šolo in postal kapelnik jeklarniške godbe. Začel je s 15 godbeniki, leto kasneje pa je na tekmovalju godb že zasedel prvo mesto. Sestav godbe je povečal v dveh letih na 30 godbenikov, kljub dirigentskemu in vzgojnemu delu pa je ves čas ustvarjal notni arhiv, da je danes tak, kot ga nima nobena druga godba. Na stotine skladb je priredil za pihalni orkester. Bil je ustanovitelj glasbene šole na Ravnah in nekaj

časa njen upravni vodja. Največje uspehe je dosegel s svojim pihalnim orkestrom, saj je bil na tekmovanjih redno uvrščen na vrhu takih slovenskih orkestrrov.

Je pa tovariš Herman ustvaril za ravenško kulturo še drugo pomembno pridobitev — ljudsko knjižnico. Od sindikalistov je l. 1951 prevzel okoli 800 knjig. Vsa knjižničarska dela je opravljal, organiziral in navduševal druge, pridobil je mecene, prebrodil krize ter se sam strokovno izpopolnjeval. Na 13.000 knjig je narasel fond ravenške ljudske knjižnice, ki vse krožijo med bralci.

Erwin Wlodyga, rojen l. 1914 na Ravnah, že od l. 1937 aktivno dela na področ-

ju reševalne službe, ki se je pod njegovim vodstvom razvila do take mere, da lahko služi za zgled drugim v Sloveniji. Tovariš Wlodyga je od l. 1933 do 1952 prostovoljno brez denarne nagrade opravljal odgovorno nalogo reševalca, ko pa se je reševalna služba osamosvojila, je postal upravnik reševalne postaje.

Po osvoboditvi je opravljal tudi vrsto odgovornih funkcij v družbenem samoupravljanju, v občinski skupščini in v kraju. Je aktiven športni delavec, vzorec šofer in športni dopisnik v slovenske dnevnike.

n.r.

O NAŠI AMORTIZACIJI

Ali stojimo na trdnih tleh?

Človek se je že ob svojem nastanku srečal s prvimi zakoni. Bili so to naravni in fizikalni zakoni. Pozneje si jih je začel postavljati sam, odkrival jih je v raznih panogah znanosti na eni strani, na drugi pa je z njimi urejeval družbene odnose. Po prvih se je vedno moral ravnati, lahko je sicer naravne zakonitosti vedno globlje spoznaval in se z njimi okoriščal, ni jih pa mogel spreminjati. Ob reki je npr. lahko zgradil hidrocentraro, doseči, da se voda ne bi ravnala po zakonu težnosti, pa mu ni uspelo. Druge zakonitosti niso bile nikdar tako spoštovane. Hote ali ne hote jih kršimo, kar pa se v splošnem vedno maščuje.

Tudi v ekonomiki so bile odkrite zakonitosti, ki veljajo za vse stopnje industrijskega razvoja in vse družbene ureditve. Nekateri so tako pomembne, da si družba zagotovi njihovo izvajanje s pravnimi sredstvi — zakoni. Taka zakonitost npr. zahteva, da mora podjetje zagotoviti obnovo svojih proizvodnih sredstev. Proizvodna sredstva se v proizvodnem postopku iztrošijo ali pa tehnološko zastarijo. Da jih lahko pravočasno zamenjamo z novimi, je potrebno del med tem časom ustvarjene vrednosti odvajati v ta namen, tj. v amortizacijski sklad.

Amortizacijski znesek se mora vkalkulirati v proizvodne stroške. Če se podjetje ne odloči za pravilno amortizacijsko stop-

njo, prikazuje navidezno rentabilnost. Ko pa proizvodne naprave odpovejo, ni sredstev za nabavo novih. Amortizacija se mora obračunavati od nabavne vrednosti stroja. Ta zajema prodajno vrednost stroja, eventualno carino, transportne, montažne in zagonske stroške. Če podjetje kupi star stroj, bi moralo amortizacijo obračunavati od prvotne nabavne vrednosti, ne pa od tkim. sedanje vrednosti, ki je enaka prodajni ceni pri preprodaji. Kljub temu pa bo podjetje zbralo z amortizacijo praviloma le toliko sredstev, da bo lahko po izločitvi takega stroja kupilo spet le star stroj.

Taka situacija je značilna za našo mehansko obdelovalnico. Proizvodnja je po osvoboditvi stekla na maloštevilnih starih strojih. Za razširitev je bilo možno nabaviti le stare stroje, ki jih je bilo potrebno obnoviti in večinoma predelati. Seveda je bila nabavna vrednost na tak način pridobljenih strojev izredno nizka in se je tako vzela kot osnova za obračun amortizacije. Dejanska nabavna vrednost takih novih strojev niti ni bila znana. Kljub večkratni revalorizaciji vrednosti osnovnih sredstev so sedaj velike razlike med temi knjižnimi in dejanskimi nabavnimi vrednostmi novih strojev. Razlike so vidne iz navedenih podatkov za skupino težkih strožnic, ki je vzeta kot splošen primer za praktično ves obrat.

Naziv strožnice	Ev. št.	Knjižna nabavna vrednost din	Dejanska nabavna vrednost din	Razmerje nabavnih vrednosti
VDF	001-26	117.251	900.000	1 : 7,7
Hasse Wrede	-28	122.011	518.000	1 : 4,25
Froriep	-95	93.285	800.000	1 : 10,2
Schiess	-24	472.787	1.020.000	1 : 2,1
Hasse Wrede	-31	110.601	600.000	1 : 5,5
Wohlenberg	-25	187.450	650.000	1 : 3,6

Po sklepu DSP se amortizacija v letošnjem letu odpisuje v višini 12 odst. od nabavne vrednosti. Ker pa je poprečno razmerje med knjižno in dejansko nabavno vrednostjo 1 : 3 do 1 : 4, lahko trdimo, da odpisujemo 3—4 krat prenizke zneske. Odstotek amortizacije torej dejansko ni 12 temveč le 3—4 odst. S tem pa pravzaprav že kršimo zakon, ki predpisuje minimalno 7 odst. na amortizacijsko stopnjo.

Podobne proizvodne naprave pri sedanjem hitrem tehničnem napredku zastarijo že po 6 do 8 letih, poleg tega pa z obrabo hitro naraščajo stroški vzdrževanja. V našem primeru, ko je doba, v kateri bomo zbrali sredstva za nove stroje, četrto stoletje, seveda težko pričakujemo konkurenčnost proizvodnega postopka. Naš delavec je že tako v bistveno slabšem položaju proti tistemu, ki npr. v bolj opremljenem

ljenem domačem ali tujem podjetju proizvajajo na modernjših strojih iste izdelke. Trg seveda ne upošteva dejstva, da je na zastarelih in iztrošenih strojih produktivnost nižja. Cena je enotna in tako ostane manj produktivnemu proizvajalcu manjši dohodek in se mora zadovoljiti z nižjimi osebnimi dohodki. Težko je trditi, da je to izkoriščanje človeka po človeku, nenakost pogojev za uspešno uveljavljanje na tržišču pa je vsekakor prisotna. Za izdelavo izdelka v zahtevanih tolerancah in kvaliteti površin ter predpisanim času je na starem razmajanem stroju vsekakor potrebno več znanja, spretnosti in učinkovitosti kot pa na modernem, npr. numerično krmiljenem stroju, kjer je treba samo vpeti izdelek, vstaviti orodje, ostalo pa skopeti opravi stroj sam.

Nizko obračunana amortizacija pa ima tudi drugo stran medalje, pomeni namreč manjše proizvodne stroške. S tem bi moral biti ustrezno večji dohodek, katerega bi lahko uporabili za nakup strojev. Vendar bi se to uresničilo le v primeru, ko bi bili cene oblikovali na podlagi konkurence. V prejšnjih letih, delno pa tudi še danes pa smo cene, predvsem v individualni proizvodnji, oblikovali na podlagi lastnih cen. Čeprav smo pri tem vkalkulirali določen dohodek, so bile cene zaradi prenizke amortizacije vseeno prenizke. Presenečale so nas mnogo višje cene obdelovalne ure na istih agregatih v drugih podjetjih. Najbrž temu vsaj delno botrujeta različna načina obračunavanja amortizacije.

Danes je težko nadoknaditi zamujeno. Amortizacijska stopnja z zakonom nazor sicer ni omejena in bi jo lahko povečali. S tem pa bi le skrajšali dobo odpisovanja, zbrana sredstva pa ne bi bila nič večja. Poleg tega pa je v mehaniški obdelovalnici že itak 76 odst. strojev amortiziranih in bi jih morali zaradi iztrošenosti in zastarelosti izločiti. Tudi po sedaj veljavnih predpisih o varnem delu ne bi smeli več obratovati. Nizka amortizacija pa ne more zagotoviti nadomestila in bi izločitev tako povzročila padec obsega proizvodnje, neizpolnitev danih obveznosti našim kupcem in znižanje osebnih dohodkov.

Problem prehoda na realno amortizacijo pa ni samo administrativne narave. Kalkulacije so, kot rečeno, slonele na nizkih stroških amortizacije. Pri takih poprečno prenizkih cenah naših izdelkov nas je zajela zamrznitev cen in je sedaj vprašanje, ali lahko pri teh cenah sploh prenesemo večje stroške. Kljub tej dilemi mislim, da moramo stopiti na trdna tla, v stroške vračunati realno amortizacijo, kar bo popačilo prizadevanja za priznanje tržnih cen, opuščanje nedonosne proizvodnje ter racionalizacijo proizvodnje, ki je na meji rentabilnosti. Zanimariti tudi ne smemo problematike vzdrževanja takega strojnega parka. Stroški vzdrževanja iz leta v leto skokovito naraščajo in kmalu bodo presegli sedanjo amortizacijo. Poleg stroškov je tudi vprašanje, ali bo možno zagotoviti potreben kader, saj je razumljivo, da so takemu delu kos le izkušeni strokovnjaki. Z vedno večjim obsegom vzdrževanja je pričelo škripati tudi pri organizaciji službe. Idealno bi bilo, če bi lahko pomemali tista podjetja, ki po sorazmerno kratki amortizacijski dobi zamenjujejo stroje z novimi in imajo zato le maloštevi-

len kader za tekoče vzdrževanje. Če pa se le odločijo za generalna popravila, jih naročajo pri specializiranih firmah.

Poleg kadrov so proizvodna sredstva najvažnejši proizvodni element, zakon eko-

nomike zahteva, da ga ne zanemarimo, lahko ga večkrat obidemo, izmalčimo, ignoriramo, na koncu je le izterjal svoje.

Jože Potočnik

Konec večtirnosti in ohlapnosti

Družbeni dogovor o družbenem izobraževanju

Ob spoznanju in upoštevanju,

— da je znanje in še posebej družbeno znanje vse pomembnejše za udeležbo delovnih ljudi in občanov v samoupravljanju in za razvijanje njihovih sposobnosti,

— da se mora človek usposabljaati za delo, za upravljanje in za to, da bi lahko nenehno kulturno raste,

— da je treba zagotoviti možnosti za kvaliteto tovrstno izobraževalno dejavnost in v družbeno izobraževanje zajeti čimveč delovnih ljudi in občanov in

— da je potrebna vsestranska usposobljenost in tesnejša povezanost organizacij za družbeno izobraževanje,

sprejemajo

centralni komite Zveze komunistov Slovenije, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, republiška konferenca Zveze mladine Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška izobraževalna skupnost, Zveza delavskih univerz Slovenije, Center za družbenopolitično izobraževanje pri FSPN in Radio-televizija Ljubljana

DRUŽBENI DOGOVOR

o družbenem izobraževanju

kot podlago za urejanje medsebojnih odnosov in obveznosti na ravni republike in kot izhodišče za družbenopolitično akcijo v republiki, občinah in v delovnih organizacijah.

V ta namen se podpisniki tega dogovora sporazumejo in zavezujejo:

1. Podpisniki si bodo prizadevali, da bo družbeno izobraževanje pomembna sestavina izobraževalne dejavnosti na vseh stopnjah in da bo izobraževalni sistem zagotovil mladini in odraslim dovolj trdno in obsežno znanje na

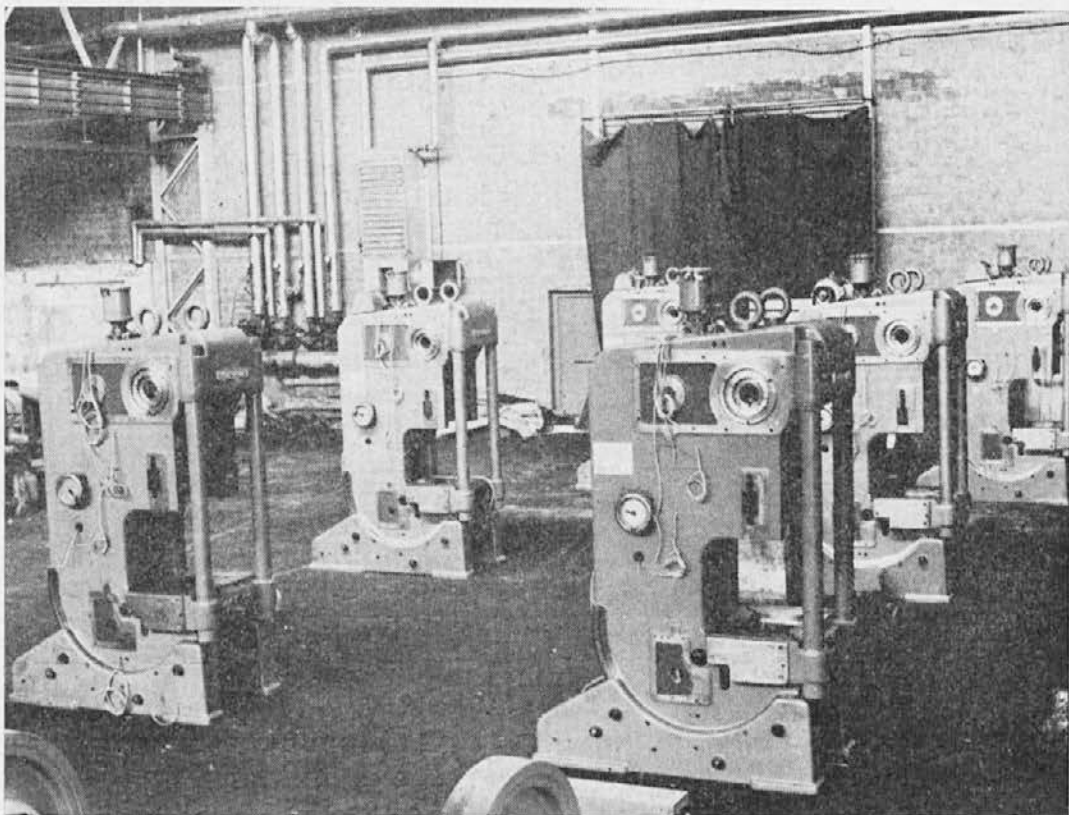
tem področju ter tako ustvaril podlago za nadaljnje izobraževanje.

Družbeno izobraževanje mora vsebovati vsa tista znanja, ki so potrebna, da se bodo delovni ljudje lahko čim popolneje uveljavili kot družbeno samoupravni subjekt. V skladu s tem mora dejavnost na področju družbenega izobraževanja zagotavljati nepretrganost in stopnjevanost, prilagojenost posameznim stopnjam razgledanosti udeležencev, pestrost in ustreznost v izbiri vsebine, oblik in načinov izobraževanja itd.

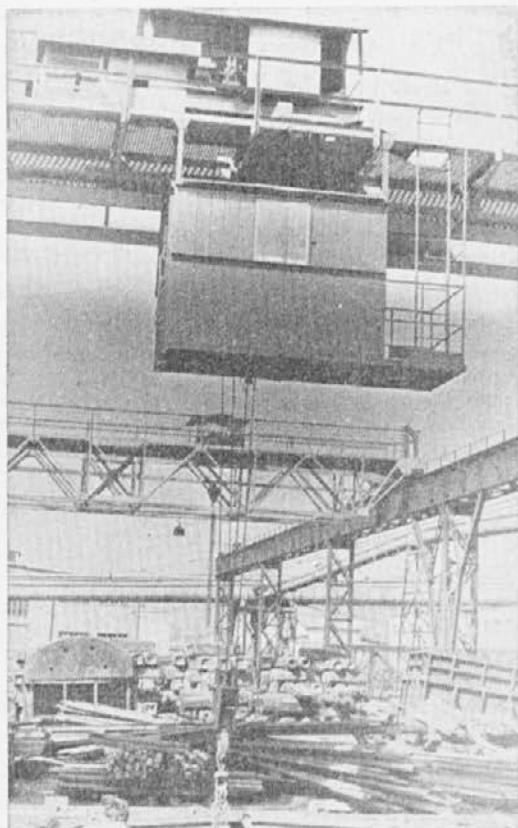
2. Podpisniki se zavezujejo, da bodo v svojih delovnih programih predvideli aktivnost v zvezi z družbenim izobraževanjem delovnih ljudi oziroma članstva. Pri načrtovanju posameznih izobraževalnih akcij se bodo podpisniki sporazumeli dogovorili o tistih zadevah s področja družbenega izobraževanja, ki so skupne vsem podpisnikom. Pri programiranju družbenega izobraževanja in izvajanju izobraževalnih načrtov morata biti vselej poglavitno vodilo kakovost in racionalnost. Podpisniki se tudi zavezujejo, da bodo pobudniki raziskovalnega dela na tem področju.

3. Posebno pozornost bodo podpisniki posvetili izobraževanju aktivov in vodstev v družbenopolitičnih organizacijah, delovnih organizacijah, v samoupravnih organih itd. Podpisniki si bodo prizadevali, da bodo družbenopolitične organizacije, delovne organizacije in izvajalci družbenega izobraževanja spremljali udeležence v družbenem izobraževanju in v ta namen vodili ustrezno evidenco.

4. Za uspešno izobraževalno delo so potrebne ustrezne službe, ustanove in strokovnjaki, zato se podpisniki zavezujejo, da bodo skupno načrtovali in spodbujali potrebno organiziranost in usposobljenost vseh vrst ustanov za družbeno izobraževanje. Vse tiste ustanove, ki bodo v prihodnje uresničevale družbeno izobraževanje, morajo poskrbeti, da bodo programi prilagojeni strukturi udeležencev in njihovi

Prodor v najzahtevnejšo strojegradnjo — »štancavtomati«

Delovna gondola

vemu znanju, da bo izobraževalna dejavnost ustrezala pedagoško-andragoškim načelom in da bo opravljena valorizacija znanja.

Poleg tega se podpisniki dogovora zavezujejo, da bodo skrbeli za sistematično in permanentno usposabljanje predavateljev in organizatorjev tega izobraževanja ter drugih stro-

kovnih kadrov. Posebni dogovori bodo določali neposredne nosilce tovrstnega usposabljanja, financiranje in način kadrovanja, organiziralo pa naj bi se zlasti na ravni republike, regij in po potrebi v večjih središčih.

5. Za kakovostno družbeno izobraževanje je potrebna večja izbira družboslovne in filozofske literature ter popularno pisane družbene publicistike. Podpisniki bodo skupno načrtovali potrebno literaturo in se med sabo in z založbami sproti dogovarjali za njeno usklajeno izdajanje. S posebnimi dogovori bodo določili način izdajanja, financiranje in distribucijo. Poleg tega se bodo podpisniki zavzeli v ustreznih organih za povečanje subvencij za to literaturo in za razne olajšave v bančno-kreditnem in davčnem sistemu.

6. V zvezi s financiranjem družbenega izobraževanja bodo zainteresirani podpisniki tega dogovora in drugi dejavniki sklepali posebne dogovore. Za sleherni izobraževalni akcijo, ki jo bodo zainteresirani podpisniki skupno organizirali, bodo določili udeležbo posameznih podpisnikov, njihove pravice in dolžnosti. Zainteresirani podpisniki se bodo dogovorili tudi za financiranje raziskovalnega dela na tem področju in za skupno udeležbo pri financiranju razvoja posameznih ustanov.

7. Podpisniki dogovora sprejemajo odgovornost za uresničevanje določil tega sporazuma, hkrati se tudi zavezujejo, da bodo spodbujali uresničevanje načel in ciljev družbenega dogovora v občinah in v okviru delovnih organizacij. Za uspešnejše uresničevanje sporazuma bodo podpisniki ustanovili posebno koordinacijsko telo, ki se bo redno sestajalo in poskrbelo za usklajeno delo. Podpisniki tega dogovora se obvezujejo, da bodo vsaj enkrat letno razpravljali o njegovem uresničevanju in o tem obveščali javnost.

8. Vsaka ustanova oziroma organizacija, ki sprejema določila tega dogovora, se dogovoru lahko pridruži in postane sopolisnica.

V Ljubljani, 14. maja 1971

Prehrana delavcev v železarni

Najprej so delavci godrnjali zaradi hrane v naši jedilnici, vendar to ni nič pomagalo. Potem so se pismeno pritožili. To je zaleglo toliko, da je bila 14. aprila imenovana »komisija za ugotovitev kvalitete toplega obroka in pripravo predlogov za ureditev stanja.« Ta je skupaj s komisijo sindikata ugotavljala kvaliteto in 11. maja ugotovila med drugim naslednje (povzemamo iz njenega poročila):

»...Kalorična vrednost toplih in hladnih obrokov je daleč pod povprečjem zahtevane vrednosti 700 kalorij in nihajo vrednosti v razponu od 77 do 661 kalorij... Za primerjavo navajamo, da je kalorična vrednost toplih obrokov v železarni Štore 1200 do 1700, v TAM pa 1000—1100 kalorij...«

»...Komisija je ugotovila, da ni upoštevan 2. člen pogodbe med Železarno Ravne in Merxom, po katerem mora biti cena hladnih jedil v bifejih na območju Železarne Ravne usklajena s cenami v delicatnih prodajalnah trgovskega podjetja Merx.

Od 0,10 do največ 7,00 din so bile cene v naši jedilnici višje...«

»...Jedilnik za 14 dni vnaprej je bil z oznakami kalorične vrednosti obrokov napisan le enkrat, in to neposredno po podpisu pogodbe. Pozneje se je pisanje jedilnikov zanemarilo, hrano pa so pripravljali po občutkih kuharice...«

Železarna Ravne več ko leto dni ni poskrbela za učinkovito kontrolo nad stanjem stvari, pač pa je poskrbela za kontrolo po-

stavljanja delavcev v vrste pri delitvi toplega obroka. Toda prihranimo si kritične misli za zaključek in pogledimo prej predloge, ki jih je sestavila komisija:

1. Dosledno je treba izvesti pogodbene obveznosti od Doma železarjev.

2. Zagotoviti je treba stalno kontrolo priprave in razdeljevanja hrane po kakovosti in količini od odgovorne službe v Železarni Ravne.

3. Urediti je treba dosledno normative in jedilnike ter jih upoštevati pri pripravi hrane.

4. Urediti je treba stalno kontrolo vzorcev jedil iz jedilnice in jih pošiljati na kontrolne preglede količinskih vrednosti.

5. V skladu s potrebami glede na delovne pogoje in težo dela je treba povečati kalorično vrednost toplega in hladnih obrokov do 1000 kalorij...

6. Stalno je treba zagotoviti, da se s seznama jedil, ki se prodajajo v bifeju, odstranijo tista, ki jim je potekel rok uporabnosti.

7. Ceno osvežilnih pijač je treba prilagoditi glede na nabavno ceno, ker je dosedanja maloprodajna cena previsoka.

Komisija bo delala in poročala naprej, predlaga pa še, »da se pri osebah, ki so odgovorne po pogodbi za jedilnico, ukrepa v smislu izboljšanja sedanjega stanja.«

To je v glavnem vse. Zaman iščemo kako strožjo besedo kje, zaman zahtevamo, da je treba vprašati, kdo je bil za kaj zadolžen — pri nas v železarni in pri Merxu. To je

neobičajno, če vemo, kako znamo pri nas klicati na odgovornost skoraj za vsak vijak, ki bi ga kdo odnesel domov. Tu pa gre za denar, ki je bil neupravičeno odnesen iz žepov delavcev, pa ne enkrat, ampak leto dni.

Ni to prvič, da tehtnice v naših bifejih narobe kažejo. Že Tone Polanc je pred leti kontroliral to tehtanje, pa je bil deležen prej posmeha kot odobravanja. Pa poglejmo, ali gre res samo za nerganje in pikolovstvo ali pa je stvar dosti bolj resna.

Vsak osnovnošolec ve, da potrebujemo ljudje za normalno življenje toliko kalorij na dan, kakršen poklic opravljamo. Tako le rastejo potrebe:

uradniki	2200—2400
laboranti	3000—3200
mizarji, kovinarji	3400—3600
zidarji, kovači	4000—4500

Res je, da jemo tudi doma, toda kaj se pravi, dajati kovačem, topilcem in valjarjem (da naštejemo samo te) pri malici 77 do 661 kalorij, in to leto dni, preden se kdo zmaga? Saj je malo verjetno, da bi delavci zahtevali kdove kakšne kazni za male lopove, zelo verjetno pa je in tudi zelo prav, da zahtevajo odločno in nesentimentalno ureditev stvari, ne pa da se komaj teden dni po kontroli komisije že spet pojavijo črvi v slanini.

Že tako je pri nas mnogo tako težkih del, da je treba občeudovati ljudi, ki jih opravljajo. To so dela, ki jih nobena resolucija ne more olajšati. Zato pa se da in mora se urediti že enkrat vse tisto, da se delavec pri delu dobro počuti in da ga sploh more opravljati.

Čudno mehki in usmiljeni smo bili že nekdanj, ko so naši bifeji spadali pod Dom železarjev, čudno mehki smo zdaj do Merxa, pa nam doslej še nobeden ničesar ni podaril, vse je bilo treba (in je treba) pošteno plačati in tudi preplačati. Pri tem pa nihče noče nič drugega kot to, da je treba izpolnjevati vsa določila pogodbe in da mora vsak svoje delo opravljati v redu — delavec v obratu in osebje v Merxovi jedilnici. To pa je treba doseči po čim krajšem postopku in brez pardona. Saj končno tu res ne gre za mednarodne probleme, ampak za osnovni red pri hiši.

M. K.

HUMOR

Razen

»Jožek,« je rekla mama, »pojdi tiho v dnevno sobo in poglej, če očka spi!«

Čez nekaj časa se je Jožek vrnil in začepetal:

»Ja, ves spi, razen nosa!«

Telesna kultura

»Glej, očka,« je rekla lepotička, »telesna kultura je nekaj božanskega. Da bi si okrepila mišice na rokah, vzamem tole palico in jo počasi — takole — premikam od leve na desno!«

»Čudovito,« je rekel oče, »kako je napredovala znanost! Če bi bila na drugi strani palice metla, bi ti morda zares še očistila sobo!«

Iz dela samoupravnih organov

Osnovni točki sej odbora za splošne zadeve v prejšnjem mesecu sta bili predlog razdelitve sredstev, namenjenih za kreditiranje individualne gradnje stanovanj, in razpis štipendij v šolskem letu 1971-72. Odbor pa je obravnaval tudi druge zadeve, ki spadajo v njegovo pristojnost.

Predlog za razdelitev sredstev, namenjenih za kreditiranje gradnje lastnih stanovanjskih hiš, je pripravila posebej za to določena komisija. Za dodelitev kredita je letos brez upoštevanja zaposlenih, ki gradijo lastne stanovanjske hiše izven 10 km gradbenega okoliša, zaprosilo 196 zaposlenih. Zaradi velikega števila prosilcev komisija ni mogla upoštevati že lansko leto sprejetega zaključka, da je v večji meri treba upoštevati tiste prosilce, ki bodo svoje hiše s pomočjo kredita letos ali najmanj naslednje leto lahko dogradili in izpraznili stanovanje, do katerega ima razpolagalno pravico naša tovarna. Po ugotovitvah komisije je bilo to letos še toliko manj možno, ker nobeden od prosilcev ni pristal na vročitev in vezavo sredstev. Z banko smo namreč bili dogovorjeni, da nam bo na naša sredstva, če jih bomo vročili, po 10 mesecih dodala 75 odst. svojih sredstev, kar pomeni, da bi namesto z 950.000 din razpolagali s približno 1.650.000 din. Ker to ni bilo storjeno, komisija tudi ni mogla upoštevati vseh prosilcev. Po predlogu komisije naj bi se razpoložljiva sredstva razdelila med 134 prosilcev, medtem ko naj bi se druge prošnje odklonile. Čeprav se odbor v celoti ni mogel strinjati z mnenjem komisije, pa je ob ugotovitvi, da so s predlogom v precejšnji meri seznanjeni že tudi sami prosilci, prišel do zaključka, da se sredstva letos razdelijo, kot je predlagano. Po predlogu, ki je potrjen, se bo letos 950 tisoč din, kolikor je bilo namenjenih za kreditiranje individualne gradnje, razdelilo med 134 prosilcev. Ker ni bilo mogoče upoštevati želja vseh prosilcev, ki gradijo v gradbenem okolišu, ki je določen, odbor ni mogel upoštevati prošenj za dodelitev kredita še drugim prosilcem, ki gradijo na drugih področjih.

Razprava pa je razen individualne gradnje stanovanj načela tudi problematiko gradenj stanovanj v družbeni lasti. Prevladalo je mnenje, da samo s sredstvi tovarne ne bomo uspeli pokrivati vseh potreb po stanovanjih. Iskati bo zato treba tudi druge možnosti in oblike. Verjetno bi v okviru tega v tovarni kazalo pričeti z akcijo za uvedbo varčevanja za gradnjo lastnih stanovanjskih hiš. Ena od oblik takega varčevanja — verjetno pa jih je lahko še več — bi bila v tem, da bi se zaposleni, ki nameravajo pričeti z gradnjo lastne stanovanjske hiše, odločili za namensko varčevanje. Istočasno pa bi verjetno bilo prav, da bi tudi tovarna prevzela obveznost, da bo kandidatu, ko bo pričel z gradnjo, v obliki kredita dodelila znesek v višini privarčevanega zneska posameznika. Skupni znesek bi se nato vročil pri banki. Ker tudi banka na namensko vročena sredstva doda svoj del sredstev, bi tako zbrana sredstva lahko služila za solidno osnovo pri pričetku in dograditvi lastne stanovanjske hiše. Tak oblik zbi-

ranja sredstev do sedaj v tovarni nismo posvetili dovolj pozornosti. Problematika, ki vlada na področju stanovanj, pa nas sili k nadaljnjemu razmišljanju in iskanju različnih možnosti in oblik. Verjetno bi bilo prav, če bi o osnovnem predlogu, ki je bil oblikovan na seji odbora, pa tudi o drugih možnostih in oblikah pričeli razpravljati.

Z drugih področij poslovanja je odbor sprejel naslednje zaključke:

V času od 14. do 25. junija se je 28 dijakom gimnazije odobrilo proizvodno delo v posameznih obratih naše tovarne.

Obvezna počitniška praksa v mesecu juniju je bila odobrena tudi 35 dijakom ekonomske srednje šole. Razpored dijakov po obratih in oddelkih bo v obeh primerih opravil kadrovski oddelk tovarne.

Odbor se je tudi strinjal, da na Ravnah nadaljujemo z organizacijo slikarske kolonije. V okviru kolonije bo letos delalo na Ravnah predvidoma osem likovnih umetnikov — slikarjev. V zvezi z organizacijo kolonije je naša tovarna prevzela obveznost, da bomo od vsakega slikarja odkupili eno umetniško sliko in krili stroške njihovega bivanja na Ravnah. Po končani koloniji bodo slikarji v likovnem salonu na gradu razstavili svoja dela. Dela, ki jih naša tovarna ne bo odkupila, bodo na razpolago za odkup tudi drugim interesentom.

Letos poteče mandat našim predstavnikom v skupnosti zdravstvenega zavarovanja Ravne na Koroškem. Za predstavnike, ki nas bodo zastopali v njihovih organih v naslednji mandatni dobi, so bili izvoljeni:

— v skupščino skupnosti zdravstvenega zavarovanja Franc Černe, dipl. inž. metalurgije, Adolf Cigler, dipl. pravnik, in Milojko Milinkovič;

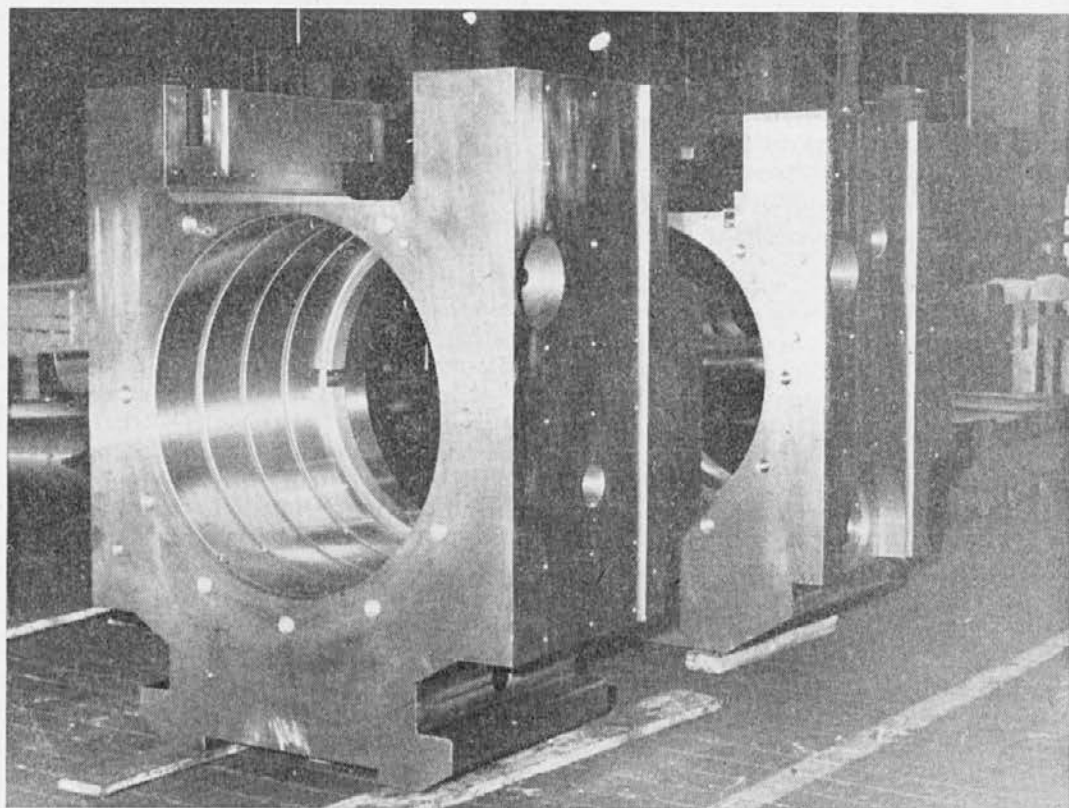
— v svet zavarovancev Franc Čegovnik, Oto Leš, Tone Rutar, Frančiška Korošec in Ivan Pungartnik;

— v skupščino elektro gospodarstva Maribor je odbor imenoval obratovodjo elektro remonta Jaki tok Janeza Bratino, dipl. inženirja.

Odbor je razpravljal še o nekaterih drugih zadevah in prošnjah, ki so jih posamezniki in organizacije naslovili na njegov naslov. O odločitvah, ki so bile sprejete, so bili prosilci pisмено osebno obveščeni.

Poslovni odbor je na sejah prejšnji mesec razpravljal o izvajanju akcijskega programa, predlogu za ocenitev delovnih mest za novo osnovani oddelk za avtomatično obdelavo podatkov in o OD pripravnikov, obravnaval in odločal pa tudi o nekaterih drugih zadevah iz dela in poslovanja tovarne.

Podatki o doseganju proizvodnje, stroških in realizaciji so bili na razpolago le za prvo četrtletje letošnjega leta. Podatki kažejo, da se tako proizvodnja kot tudi stroški gibljejo v mejah, začrtanih z letnim gospodarskim načrtom in akcijskim programom tovarne. Tudi zaloge, računano količinsko, so ostale približno nespremenjene. Če za prodajo na domačem trgu dosegamo načrtovani obseg skupne in blagovne proizvodnje, pa tako po količini kakor tudi vrednosti zaostajamo pri izvozu. Problem deviznih sredstev predvsem v sedanjih situaciji je znan. Četudi bi obseg izvoza dosegali, ne bi ustvarjali toliko deviznih sredstev, kolikor jih potrebujemo za uvoz ferolegur in reprodukcijskega materiala. Ker pa to ni primer, se situacija, brez upoštevanja, da dobimo material iz uvoza takoj plačan, še zaostruje. Odbor zato meni, da je v smeri povečanja izvoza storiti v tovarni potrebne ukrepe. Odbor pa je bil tudi seznanjen z vsebino dosevanih razgovorov in priprav za nadaljnjo finalizacijo naše proizvodnje, predvsem pa razširitve proizvodnje 117. panoge. Ugotov-

Reprezentančni izdelek za firmo Achenbach

ljeno je bilo, da predlog našega nadaljnega razvojnega programa v tej smeri še ni končno izoblikovan. Zaključeno je bilo, da bodo za to odgovorne strokovne službe pripravile svoje predloge in problematiko s tega področja, nakar bi o tem problemu razpravljali in sprejel ustrezne zaključke poslovni odbor.

Pri predlogu za oceno delovnih mest v oddelku za avtomatično obdelavo podatkov je bilo povedano, da je delavski svet na zadnjem zasedanju za izvršitev te naloge pooblastil poslovni odbor. Predlog, ki je bil posredovan, je usklajen z enakimi ali vsaj podobnimi delovnimi mesti v železarni Jesenice, kjer imajo ta oddelke že vrsto let. Ocena delovnih mest in napredovanje delavcev v tem oddelku pa je vezana tudi z nekaterimi dopolnitvami sedanjega člena 39 pravilnika o delitvi OD. Odbor je ob upoštevanju, da je organizacijsko shemo novega oddelka za avtomatično obdelavo podatkov delavski svet že sprejel in da so ocene delovnih mest usklajene z enakimi delovnimi mesti v drugih podjetjih, predlog ocen v celoti, kot je bil predložen, potrdil. Glede na to, da so ocene vezane na dopolnitev pravilnika o delitvi OD, je odbor sklenil, da se predlagane dopolnitve začasno uporabljajo vse do časa, da jih bo potrdil tudi delavski svet tovarne, kateremu bodo v razpravo in odobritev posredovane na naslednjem zasedanju.

Čeprav je odbor za leto, kot določa pravilnik o delitvi OD, potrdil višino OD za pripravnike, je ob dejstvu, da pri tem ni upoštevano povečevanje OD drugih zaposlenih in da so se življenjski stroški letos občutno povečali, sklenil, da je med letom treba izvršiti korekturo njihovih OD. Zato je sklenil, da se za pripravnike za čas pripravniške dobe z veljavnostjo od 1. junija 1971 dalje določijo osebni dohodki v višini:

— za visoko strokovne delavce 1.650,00 din,

— za višje strokovne delavce 1.320,00 din in

— za srednje strokovne delavce 967,00 din.

Povišanje OD med posameznimi skupinami je v enakem razmerju, kot so bili prej določeni OD za pripravnike.

Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— Jožetu Maticu 3-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo z nalogo, da pri tvrdki MAN uredi problem reklamacij ulitkov, ki jih dobavljamo temu podjetju.

— Za rešitev reklamacij pri tvrdki Schmidt je bilo inž. Mitji Šipku in Francu Kočniku odobreno 4-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo.

— Inž. Janezu Permanu je bilo odobreno 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo, kjer se bo udeležil posvetovanja o vplivu industrije na okolico in onesnaženje ozračja.

— Za udeležbo na strokovnem posvetovanju s področja izdelave in uporabnosti jekla je bilo inž. Milanu Dobovišku in inž. Jožetu Rodiču odobreno 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo.

— Inž. Antonu Letonji je bilo odobreno 10-dnevno službeno potovanje v Sovjetsko zvezo, kjer se bo udeležil kongresa,

ki ga pod naslovom »kvaliteta-standard-kvalimetrija« organizira evropska organizacija za kvalitetno kontrolo v industriji.

— Na predlog vodstva jeklarne je bil v smislu člena 24 pravilnika o delitvi OD z veljavnostjo od 1. junija 1971 dalje inž. Petru Delaku odobren deljeni delovni čas. Deljeni delovni čas je bil odobren tudi tovarišu Filipu Rožancu, ki je bil postavljen za vodjo oddelka za oblikovanje OD.

V smislu člena 39 pravilnika o delitvi OD se je Angeli Juraja bonificirala delovna doba, potrebna za prehod iz 2. v 3. skupino. Delovna doba se ji bo bonificirala, potem ko bo, kot določa pravilnik, izdelala in predložila strokovni elaborat.

Z uvedbo direct-costing sistema in prehodom na že delno avtomatično obdelavo podatkov so predhodno potrebne kalkulacije za naše proizvode in storitve. Ker je delo s predkalkulacijami zelo obširno

in ga v rednem delovnem času do roka, ki je določen, ni možno opraviti, je odbor za izvršitev tega dela za zaposlene v nekaterih obratih odobril plačilo dela prek polnega delovnega časa.

S podražitvijo PTT storitev se je povečal tudi prispevek za telefonske priključke. Obvezni prispevek za večino priključkov za zaposlene v železarni krije tovarna. Upoštevajoč povišanje prispevka je odbor odobril, da tovarna zaposlenim na račun povišanja storitev krije povišani del stroškov oziroma se vsem namesto dosedanjih 20 din odobri plačilo pristojbine v višini 30 din.

Odbor je razpravljal še o nekaterih zadevah, ki so se nanašale na razna področja dela in poslovanja. O zaključkih in sklepih so bile za to odgovorne strokovne službe posebej obveščene z nalogom, da zadeve v smislu sklepov uredijo.

—et

Železarske zanimivosti

Svetovna proizvodnja surovega jekla še vedno narašča, največji porast izkazuje Japonska in Sovjetska zveza. V spodnji razpredelnici je prikazana proizvodnja v zadnjih dveh letih za 5 največjih proizvajalcev v milijonih ton.

	1969	1970
1. ZDA	131,2	122,6
2. Sovjetska zveza	110,3	115,0
3. Japonska	82,2	93,3
4. Zahodna Nemčija	45,3	45,0
5. Velika Britanija	26,8	27,9

V letu 1969 je svetovna proizvodnja surovega jekla znašala 573 milijonov ton, predvidevajo, da je v letu 1970 doseženih 585 milijonov ton jekla. Jugoslavija je proizvedla leta 1969 2,1 milijona ton in leta 1970 ca 2,4 milijona ton ali 0,4 %.

Belgija. Znano belgijsko podjetje za zbiranje starega železa je patentiralo nov postopek priprave vložka za topilnice. Staro železo, predvsem pa pakete vložijo v posebno komoro, kjer ga ohladijo na -100°C . Tako nizko temperaturo dosežejo s tekočim dušikom (N_2), ki kroži po stenah tega ogromnega hladilnika. Zmrznjeno staro železo z lahkoto zdrobijo na male koščke, največji je velik le 50 mm. Ker so barvaste kovine (Cu, Pb, Zn, Al, itd.) različno krhke, jih ločijo najprej na tem principu, nato pa še z močnim magnetom. Tako pridobljeno in očiščeno staro železo ima naslednje prednosti:

— nima barvastih kovin, ki so velik škodljivcev v jeklu,

— nima ali pa ima zelo malo nekovinskih primesi (les, barve, plastične mase itd.),

— ima zelo visoko nasipno težo, saj se je zalagalna teža košar povečala za trikrat,

— peči so povečale produktivnost za 25 %, porabo energije pa zmanjšale za 20 %,

— problem visokega Cu je popolnoma odpadel, enako tudi slabe kovnosti zaradi oligoelementov.

Prednosti so tako velike, da se naprava izplača že v dveh letih. Trenutno je to naj-

cenejši postopek čiščenja starega železa in je trikrat cenejši od ogromnih drobilcev, rezalcev in separatorjev v ZDA, ki so do sedaj predstavljali najboljšo rešitev.

Zahodna Nemčija je zgradila in dala v redno obratovanje največjo vakuumsko napravo za vakuumiranje tekočega jekla na svetu. Do sedaj so ta rekord imele ZDA, od januarja 1971 pa obratuje vakuumsko naprava za 420 ton tekočega jekla v železarni Bruckhausen v Zahodni Nemčiji. Vakuumirajo predvsem nizko legirana jekla ter jekla za dinamo in trafo pločevino.

Japonska je porušila zadnje SM peči z obrazložitvijo, da so nerentabilne. To je prva država, ki se je odločila za ta korak, čeprav SM peči po celem svetu ugašajo, vendar bolj počasi.

Odločili so se, da bodo gradili le kisikove konvertorje in elektro obločne peči. Samo letos bodo postavili 23 novih elektro obločnih peči, ki bodo imele zmogljivost 20—70 ton. Pri tem planu je zanimivo dvojje: večina elektro peči bo proizvajala le navadna jekla in nizko legirana jekla, in drugo, da smatrajo težje el. peči (nad 70 ton) za premalo elastične.

Rado Jelerčič, dipl. inž.

ZNANI MOŽJE O ŽENSKAH

Biti ženska je tako čudno, tako konfužno, tako komplicirano, tako protislovno, da se v tem lahko znajde samo — ženska.

Kierkegaard

Anatomija je usoda. Kaj bi rada ženska? Ljubi bog, kaj bi rada ženska?

Freud

Moja misel o ženski! Ali lahko pademo v njeno naročje, ne da bi padli v njene roke?

Bierce

Roka, ki ziblje zibelko, je roka, ki upravlja svet.

Wallace

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

ZAČETKI AVTOMATIČNE OBDELAVE PODATKOV V ŽELEZARNI

Zavest, da bo za sodobno in uspešno poslovanje prej ali slej potreben elektronski računalnik, se hitro širi tudi v naši železarni. Veliko podjetij nas je na tem področju že prehitelo, vendar zadnji dve leti tudi mi skušamo ujeti korak z njimi. Pričeli smo z organizacijskimi pripravi in z obdelavo podatkov na malem računalniku KIENZLE 6000.

Med dolgotrajne in zelo potrebne priprave, ki smo jih več ali manj že uspešno izvršili, uvrščamo šifriranje izdelkov in materiala. Zaradi obširnega asortimenta je bila to za nas zahtevna in tudi najobsežnejša naloga. Šifre, ki nam nadomeščajo različno poimenovanje izdelkov in materiala ter jih hkrati točno označujejo, danes že lahko uporabljamo pri obdelavi nekaterih podatkov (npr. pri statistiki prodanih izdelkov, fakturiranju, kalkulacijah).

Med nujne in potrebne priprave spada tudi urejanje različne tehnološke in tehnične dokumentacije v pripravah dela, izpopolnjevanje časovnih in količinskih normativov v kalkulacijah, določanje optimalnih poti za lansiranje dokumentacije itd. Računalnik je stroj, ki sicer hitro izračuna še tako velika števila, ne more pa popraviti napačnih podatkov, ki jih vanj vstavljamo, zato morajo biti ti pravilni in dobro pripravljeni.

Z malim računalnikom KIENZLE 6000, ki smo ga dobili v podjetje ob koncu lanskega leta, že uspešno izpisujemo fakture. Pripravljene pa so tudi nove naloge, ki jih bomo še v letošnjem letu pričeli redno obdelovati z malim računalnikom. To bodo v prvi vrsti naloge, ki smo jih do sedaj opravljali z računskimi stroji ASCOTA. Prenašanje teh nalog na mali računalnik razbremenjuje sedanje zastarele stroje (ASCOTE in fakturne stroje), omogoča kvalitetnejšo obdelavo in istočasno opravljanje več različnih nalog, ne da bi bilo treba vedno znova prepisovati podatke. Z delom na malem računalniku pa istočasno preusmerjamo miselnost in dejavnost ljudi ter organizacijo. To je nujno potrebno za prehod na avtomatično obdelavo podatkov z velikim računalnikom.

Dosedanje priprave sta vodila in uvažala v delo organizacijski oddelek (ekonomsko komercialne naloge) in OTKR.

Korak naprej v razvoju organizacije obdelave podatkov je železarna napravila letos, ko je bila imenovana komisija za avtomatično obdelavo podatkov z nalogo, da izdela koncept obdelave podatkov v cellem podjetju, postavi prioriteto za obdelavo posameznih nalog in kontrolira postavljene cilje.

Na predlog komisije za avtomatično obdelavo podatkov je bil v analitsko planškem sektorju organiziran poseben oddelek, ki se bo odslej ukvarjal izključno s pripravi za obdelavo podatkov. Od prizaidevnosti in znanja ter delovnega počutja strokovnjakov, ki bodo delali v tem oddelku, bo odvisno, kako hitro in kako kvalitetno bomo v prihodnje napredovali na tem področju.

Janez Žnidar

MOŽNOSTI VODENJA MATERIALNEGA POSLOVANJA IN NAPREDOVANJA POTREB Z RAČUNALNIKOM

V vsakem proizvodnem podjetju je posvečena največja skrb upravljalcev problemom, kot so pravočasna oskrba materiala, prevelike ali premajhne zaloge, nekurantne zaloge, prepočasno obračanje zalog in z vsem tem povezani veliki stroški. Zato, da bi lahko učinkovito vplivali na znižanje stroškov, pa moramo imeti čim natančnejšo evidenco in analizo o stanju in gibanju materiala. Teh analiz in evidence zaradi velikega števila materialov in polizdelkov ter njihovega neprestanega gibanja skozi proizvodni proces in skladišča ni mogoče izdelati ročno. Ob primeri pripravi podatkov nam takšne pregledde lahko izdela v zelo kratkem času elektronski računalnik, ki je ustrezno programiran. Poslovne odločitve so na podlagi kvalitetnih in pravočasnih podatkov lahko učinkovite in to je cilj, ki ga želimo doseči.

Na željo našega podjetja so imeli pri nas v mesecu maju strokovnjaki centra IBM prav o tej temi zanimivo predavanje. V njem so nakazali rešitev za vodenje materialnega poslovanja in napovedovanje potreb materiala z IBM računalnikom 360/135 v Ljubljani.

V treh mesecih lahko skupina naših sodelavcev ob pomoči strokovnjakov iz centra IBM organizira zbiranje potrebnih podatkov, zbrane podatke pa pošlje v ljubljanski center v obliki luknjanih kartic.

S standardnim programom, ki je prirejen prav za tovrstno obdelavo, izdelajo v centru IBM enkrat ali dvakrat mesečno različne evidence in pregledde. Naročnik lahko izbira med naslednjimi možnimi pregledi:

Dnevnik materiala. To je pregled vseh sprememb, ki so nastale pri materialih v določenem časovnem obdobju. Po želji so to lahko posamezne postavke ali vsota postavk.

Poprečna poraba. Računalnik si po štirih mesecih obračunavanja materiala sam zapomni porabo in nam izračuna za vsak material ločeno po skladiščih in vrstah materiala poprečno porabo.

Izračun rokov in potreb za dopolnjevanje zalog. Za vse materiale, ki imajo določen minimalen čas nabave (ki ga moramo določiti sami), lahko računalnik izračuna ob vsaki obdelavi novo minimalno zalogo in količino, ki jo moramo naročiti glede na novo poprečno porabo.

Obračun zalog. Ta obračun lahko dela računalnik vsakih 14 dni ali mesečno. Po želji se tiska dnevnik materiala in lista zalog samo za materiale s prometom ali samo za materiale brez prometa ali pa za vse materiale. Pregledi so izdelani za vsako skladišče posebej, tudi za obratna skladišča. Iz teh pregledov je razviden tudi nekuranten material.

Promet in zaloge so lahko ovrednotene s plansko ali poprečno nabavno ceno, ki jo računalnik sam izračuna.

Izpis opozoril. Na željo lahko računalnik napiše opozorilo, da je zaloge nekega materiala pod minimalno in izdela predlog za nova naročila.

Izpis kataloga materiala. Po želji lahko računalnik izpiše katalog materiala, urejen po abecednem redu materialov in po tekočih številkah (šifrah). Tak katalog je zelo potreben konstrukterjem, nabavni službi, tehnologom itd.

Izstavljanje inventurnih kartic. Računalnik lahko sam izstavi inventurne kartice za ves material, ki je na skladiščih. Na karticah so napisani že vsi podatki o materialu. Skladiščnik ali posebna komisija na vsako kartico napiše dejansko zalogo, ki je v skladišču in kartico vrne v center. Računalnik nato izpiše in ovrednoti nove zaloge in upošteva te količine pri novih izračunih.

Vodenje materialnega poslovanja in napovedovanje potreb z računalnikom izpelje podjetje lahko postopoma, tako da za začetek obračunava samo zaloge, kasneje pa preide še na napovedovanje potreb. Uvedba avtomatične obdelave podatkov omogoča znižanje stroškov skladiščenja,

Tretja košnja

ker je čas ležanja materiala na skladišču krajši. Zaradi boljše oskrbe s potrebnim materialom je mogoče doseči tudi krajše dobavne termine. Povsem odpade ročno knjiženje v skladiščih, priprava dela in materialnem knjigovodstvu. Ljudje, ki so do tedaj knjižili, imajo več časa za analize stanja, ugotavljanje raznih odstopanj itd.

Na zahtevo računalnik lahko izdela statistiko porabe materiala po stroškovnih mestih in stroškovnih vrstah. Ti podatki so uporabni za knjiženje stroškov, za različna statistična poročila, sestavljanje planov itd.

Za nas je bila informacija zelo koristna, obenem pa nam je nakazala možnost hitrejšega reševanja nekaterih nalog s pomočjo domačih strokovnjakov.

Na predavanju so nas strokovnjaki IBM obvestili, da je njihova firma začela prodajati nov računalnik IBM 370/135. Informacija je bila namenjena predvsem tistim, ki poznajo delovanje in zgradbo računalnika IBM 360/30. V primerjavi z dosedanjimi računalniki serije 360 je novi računalnik serije 370 veliko hitrejši pri obdelavi podatkov in zaradi nove tehnike enostaven za vzdrževanje. Za primerjavo je bilo rečeno, da lahko napiše računalnik serije 370/135 do 2500 vrstic (35 cm dolgega teksta) v 1 minuti. Računalniki serije 360 so bili trikrat bolj počasni. Novi računalnik ima tudi trikrat večji spomin od računalnika, ki ga imajo sedaj na Jesenicah. Poleg tega ima še vrsto drugih prednosti, ki ga uvrščajo med najsodobnejše računalnike v svetu. Za nas je izredno zanimivo, da je cena novega računalnika IBM 370/135 enaka ceni računalnika IBM 360/30. To je mogoče predvsem zato, ker po novih pogojih prodaje v ceni ni vključena pomoč, ki jo IBM nudi pri izobrazbi kadrov, literaturi itd. Pomoč bo potrebno odslej posebej plačati. Ker pa te pomoči ne potrebuje nobeno podjetje enkrat, so zato tudi stroški razdeljeni na daljše obdobje.

Informacije, ki smo jih dobili na predavanjih, bodo koristile komisiji za avtomatično obdelavo podatkov, ko se bo odločala o nadaljnjem delu na tem področju.

Janez Žnidar

VII. JUGOSLOVANSKO POSVETOVANJE O PROIZVODNEM STROJNIŠTVU V NOVEM SADU

V Novem Sadu je bilo 5. in 6. maja 1971 v organizaciji inštituta strojne fakultete Novi Sad in pod pokroviteljstvom pokrajinske gospodarske zbornice Novi Sad VII. posvetovanje proizvodnega strojništva. Dvodnevno posvetovanje je bilo razdeljeno na tri področja:

- računalniki v proizvodnem strojništvu — 12 referatov,
- materiali v strojništvu — 37 referatov,
- obdelava z rezanjem — 28 referatov.

Zaradi velikega števila referatov ni bilo mogoče, da bi podajal vsak avtor svoj referat na posvetovanju, zato se je organizator poslužil načina, ki je dobro uspel. Za vsako področje je glavni referent podal ne-

kak uvodni referat s pregledom celotnega področja in obenem podal tudi glavne značilnosti, medsebojne primerjave in kritiko k posameznim referatom. To je bil obenem tudi uvod v diskusijo. Na ta način je bil celoten pregled referatov podan v eni uri, ves ostali čas pa je bil na razpolago za diskusijo, ki je bila na prvem področju zelo borna, pri materialih bolj zanimiva, posebno pa se je razvila na tretjem področju. Vsi udeleženci so materiale dobili že precej prej v treh ločenih knjigah, naknadno pa bodo v četrti knjigi zbrani diskusija in referati glavnih referentov.

Železarna Ravne je skupaj z Industrijo alata Trebinje in Tvornico vijaka Knin nastopila s referatom: Osvajanje novega orodnega jekla Č. 4850 (OCR 12 VM) v okviru skupnih raziskav za izboljšanje izdržljivosti orodij za valjanje vijakov. Težišče referata ni bilo toliko na samem jeklu, ampak na prikazu rezultatov organiziranega medsebojnega sodelovanja med proizvajalcem jekla, proizvajalcem orodja in uporabnikom orodja v redni proizvodnji. To sodelovanje, planirano po programu PERT, je dalo zelo dobre rezultate in tudi na posvetovanju je bil ta referat pohvaljen kot primer širšega organiziranega teamskega dela.

Tudi nekaj drugih referatov na področju materialov v strojništvu je obravnavalo naša jekla. Ponovno smo videli, da je nujno prisostvovati takim posvetovanjem, ker bi brez našega prispevka v diskusiji lahko prišlo do nekaterih pomanjkljivih ali pa napačnih informacij o lastnostih in pogojih toplotne obdelave naših jekel.

Zbornik referatov posvetovanja je na razpolago v strokovni knjižnici. V treh knjigah — četrti z uvodnimi referati in diskusijo bomo še prejeli — je mnogo zanimivih tem tudi za našo železarno, predvsem za področje mehanske obdelave.

Jože Rodič, dipl. ing.

SEMINAR ZA METODO MREŽNEGA PLANIRANJA PERT-TIME

V četrti številki Informativnega fužinarja smo v tej rubriki objavili obvestilo z urnikom seminarjev za metodo PERT.

Danes lahko poročamo, da je seminar uspel in se ga je udeležilo mnogo večje število udeležencev, kakor smo pričakovali. Iz velikega zanimanja za temo lahko sklepamo, da mnogi sodelavci čutijo potrebo po modernih metodah planiranja oz. razporejanja časa pri svojem delu predvsem na tistih področjih, kjer so potrebne medsebojne uskladitve. Metoda PERT je zelo široko uporabna tako pri posameznih nalogah kakor tudi pri kompleksnih naročilih, pri katerih so vključeni različni obrati in oddelki, posebno pa še, če so vključeni zunanji kooperanti. V takih primerih je treba dejavnosti uskladiti, čas primerno razdeliti in dobiti informacije za pravočasne rezervacije kapacitet.

O metodi PERT je bil pripravljen priročnik, ki vsebuje vsa potrebna navodila ter nekaj člankov z opisom uporabe te metode. Ta material je bil v železarni razdeljen v ca. 100 primerkih, kar je poleg seminarja pomembna informacija, ki že omogoča individualno vključevanje uporabe te metode v vsakodnevno delo. Sledila bo še serija člankov v Železarskem zborniku in morda tudi opis kakega našega primera v Koroškem fužinarju. Na seminarju smo namreč v poenostavljeni obliki obdelali primer naročila. Pri tem gre za sestavljeni proizvod iz odkovka in ulitka, oba pa sta mehansko in toplotno obdelana. Želja udeležencev seminarja je bila, da to naročilo kot šolski primer natančno obdelamo s potrebnim opisom in komentarjem. To je že v delu in ko bo opis gotov, ga bomo posredovali na primeren način vsem prizadetim kot vzorec. Pri izdelavi tega primera bodo sodelovali predstavniki CPD, vseh priprav dela, TKR in prodajnega oddelka. Seminarja se je udeležilo skupno 75 sodelavcev.

Nekateri sodelavci se opravljenih dveh seminarjev niso mogli udeležiti in so se že zanimali za možnost ponovitve. Že v prvem obvestilu je bilo rečeno, da bo po potrebi prirejen še tretji seminar, zaradi časa dopustov pa bo to po vsej verjetnosti šele v jesenskem času. Vsi, ki bi želeli biti o tem seminarju obveščeni, naj se javijo vodstvu metalurškega oddelka, da jih bomo pravočasno o seminarju obvestili in da bomo v potrebnem številu dodatno razmnožili skripta.

Jože Rodič, dipl. ing.

Preventivni ukrepi in napotki bolnikom s krčnimi žilami

Pisali smo že o nastanku in zdravljenju krčnih žil ali strokovno varic. Povedali smo, da je nastanek krčnih žil dedno pogojen in ne glede na te osebne lastnosti slehernega posameznega človeka imajo pri nastajanju krčnih žil svojo vlogo vse tiste okoliščine, zaradi katerih pride do zastoja krvnega obtoka v golenih dovodnicah. Kot smo povedali, mednje sodijo: stoječi poklic, splošna telesna lenobnost, zastoj krvi v trebušni votlini zaradi dolgotrajne zapeke, nosečnost, zadržane podveze idr.

Potemtakem ima vsak član delovnega kolektiva, čigar narava poklica zahteva daljšo stoji, možnosti in je potencialni

kandidat, da zbolijo zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Zato je potrebno misliti na to možnost in ukrepati čimprej, posebno pri tistih osebah, ki dalj časa stojijo, in tudi pri tistih, katerih starši bolujejo za krčnimi žilami, ker so te skupine najbolj ogrožene. Torej, bistveno je misliti na to bolezen takoj, ko se pojavijo znaki napetosti, stiskanja, teže, krčev in bolečin v mečah, čeprav ni nobenih vidnih znakov.

Preventivni ukrepi proti nastajanju in razvijanju krčnih žil bi bili naslednji:

Zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno

razporejeni in dobro izkoriščeni počitki, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stoji.

V nosečnosti so mehanski in hormonski vplivi pomembni vzrok za nastajanje krčnih žil, obremenitev spodnjih okončin je večja kot sicer, zato so možnosti za razvoj krčnih žil večje. Vsaka nosečnost pomeni novo nevarnost krčnih žil. Zato je ravno v nosečnosti nujno potreben zdrav način življenja, pravilna prehrana in zadostno telesno gibanje.

Pri vseh poklicih, ki terjajo daljšo stoji, posebej če gre za ženske, je potrebno, da se delajo razbremenilne vaje (hoja po prstih v odmorih, doma pa tkim. »vožnja s kolesom«). Na delovnem mestu pa je nujno potrebno nositi čevlje s srednje visoko peto.

V primerih, kjer gre za povečano telesno težo (idealna telesna teža ustreza številu centimetrov telesne višine nad 100: npr. če je oseba visoka 170 cm, je idealna teža 70 kg), potrebno je ukreniti vse, da bi shujšali. Uživati je treba čim več sadja in zelenjave, odpovedati se sladkorju in močnatim jedem (kruh, testenine) ter maščobam.

Pogostokrat so krčne žile kombinirane z drugimi deformacijami bodisi stopala ali goleni. Razumljivo je, da je takrat nujno potrebno nositi ortopedske vložke za stopala in se posvetovati z ortopedom.

Vsaka oseba nad 25. letom starosti, ki ima subjektivne težave v spodnjih okončinah, mora vsaj enkrat letno na pregled k zdravniku.

Preventivno jemanje zdravil, ki vplivajo na drobno ožilje spodnjih okončin v smislu normaliziranja in utrjevanja žilne stene. Taka zdravila (katera nam predpiše zdravnik) so potrebna posebej osebam, ki imajo začetne težave, kot so občutki stiskanja, napetosti, teže in bolečin v spodnjih okončinah brez vidnih znakov razširjenja ven. Omenjena zdravila je potrebno jemati neprekinjeno vsaj 6 tednov v teku enega leta, v nasprotnem ne bomo dosegli zaželenega efekta.

Če gre za razvito bolezensko sliko varikoznega sindroma (razširjene vene, spremembe na koži goleni v obliki atrofije, spremembe v barvi kože, golenja razjeda zaradi motenj krvnega obtoka idr.), je nujno potrebno čimprej k zdravniku, ker je zdravljenje takih bolnikov dolgotrajno in se ne sme zgoditi, da nekateri bolniki v času zdravljenja obupajo, ne zavedajoč se zelo hudih posledic, ki se lahko razvijejo. Posebno je važno poudariti, da je potrebno povijanje goleni z elastičnim kompresijskim povojem, ki nam ga praktično pokaže zdravnik, da ne bi z nestrokovnim povijanjem še bolj zavrli krvnega obtoka. Kompresijski elastični povoj povijemo zjutraj, še predno vstanemo iz postelje in ne šele nekaj časa potem, ko so razširjene dovodnice že spet močno napolnjene s krvjo.

Elastične nogavice niso primerne, in sicer zato, ker se z njimi ne more doseči enakomerna kompresija, ker lahko nogavica na nekaterih mestih popusti, tako da dosežemo celo nasproten efekt od zaželenega.

In še nekaj napotkov glede ukrepov pri zdravljenju golenja razjeda. Bolniki pogosto uporabljajo različne domače pripravke (arnika, hermelika idr.) za obkladke in izpiranje ter mazila z različnimi primesmi,

po katerih se večkrat pojavljajo alergični pojavi. Ravno tako popolnoma zgrešeno pogosto uporabljajo razna mazila, ki vsebujejo kortikosteroide (hormoni nadledvične žleze) in imajo negativen vpliv na zdravljenje golenja razjeda. Pogosto ta zdravila kupujejo v lekarni brez recepta in brez posvetovanja z zdravnikom.

Torej mazila, kot so hydrocylin, hydrocortison, synalar, locacorten, ultralan idr. negativno vplivajo na golenja razjeda, ker zavirajo zaraščanje rane. Prav tako je hudo zgrešeno, če bolnik po lastni presoji

zdravi golenja razjeda in kupuje različna mazila. Mora torej prihajati na ambulantne kontrole zaradi posveta, nadaljnega predpisovanja najprimernejših zdravil in vsakokratne obdelave golenja razjeda. Bolnik se mora zavedati, da golenja razjeda na okončini s prizadeto cirkulacijo ni enkraten pojav, ki ozdravljen ne terja nobene skrbi več. Nasprotno, cirkulacijske motnje ostanejo in možnost ponovitve razjede tudi ob najmanjši poškodbi, vnetju ali podobnem je vedno prisotna.

Dr. Ljubo Đorem

Preprečevanje in pomen zgodnjega odkrivanja sladkorne bolezni

Sladkorna bolezen spada v skupino najvažnejših obolenj sodobnega človeka in njen pomen je čedalje večji. Sladkorna bolezen je razširjena po vsem svetu med vsemi rasami in njena pogostnost je velika. V ZDA je za sladkorno boleznijo bolnih okoli 2 odst. prebivalcev. Zadnja leta je pogostnost sladkorne bolezni dosegla tudi v razvitih evropskih deželah višino 2 odst. Z veliko verjetnostjo lahko domnevamo, da je pogostnost diabetesa v naši državi okoli 1 odst., kar bi pomenilo, da imamo ca. 200.000 diabetikov. Če na to število diabetikov gledamo s stališča, da ne zdravljenja sladkorna bolezen kaj hitro privede do težkih komplikacij in invalidnosti, medtem ko uspešno in dobro zdravljen sladkorna bolezen omogoča praktično normalno delovno sposobnost in skorajda normalno življenjsko dobo, potem je važno poudariti, kolikega pomena je zgodnje odkrivanje in pravilno zdravljenje sladkorne bolezni.

Kot je bilo že omenjeno, je sladkorna bolezen dedno obolenje in ima ca. 25 odst. ljudi dedno osnovo za diabetes. Bolezen se pojavi pri določenem številu teh oseb

(v 5 do 8 odst.). Na pojav manifestacije vpliva niz faktorjev iz zunanjega okolja, kot so: hiperkalorična hrana z obilo sladkorja in maščob, debelost, nehigijski način življenja s premalo fizičnega udjektivovanja, kronična psihična obremenjenost, razna obolenja, poškodbe, nosečnost itd.

Možnosti za profilakso sladkorne bolezni so omejene, saj vemo, da nikakor ne moremo vplivati na dedno osnovo. Osnovna profilaksa je usmerjena na zunanje diabetogene faktorje. Prvi korak v boju proti diabetesu je odkrivanje diabetikov oziroma oseb, ki se nagibajo k diabetesu, tako imenovanih bodočih diabetikov. Veliko število oseb, ki nimajo trenutno nobenih kliničnih ali bioloških znakov diabetesa, je podvrženih bolezni in se pri njih prej ali slej lahko razvije bolezen. Sladkorna bolezen je že leta dolgo v organizmu, preden se pojavi z vsemi kliničnimi in biološkimi znaki. Med pojavom teh in začetnim obdobjem obstaja dolga, tako imenovana latentna doba. Važno je odkrivati bodoče diabetike že v latentnem obdobju. Izkušnja je pokazala, da moramo iskati diabetike med debeluh, med

Drava

Povečano število štipendij

Pri prizadevanju, da v tovarni nadaljujemo z začetno kadrovske politiko in prizadevanju za izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, je bil letos tudi pripravljen predlog števila štipendij, ki naj bi jih na raznih šolah in fakultetah razpisali v šolskem letu 1971/72. Predlog razen števila že zaposlenih strokovnih delavcev in števila naših sedanjih štipendistov upošteva našo dolgoročno kadrovske politiko in potrebe, da si s štipendiranjem zagotovimo strokovne delavce, ki jih bomo potrebovali. Ob upoštevanju takih zasnov in načel je odbor za splošne zadeve odobril, da naša tovarna v šolskem letu 1971/72 razpiše naslednje število štipendij:

A. NA VISOKIH ŠOLAH

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	
— oddelek za metalurgijo	15
— oddelek za tehnično matematiko	2
— oddelek za tehnično fiziko	2
— oddelek tehnične kemije	2
Strojna fakulteta	15

Elektro fakulteta:

— oddelek za šibki tok	4
— oddelek za jaki tok	2
Ekonomška fakulteta	10
Pravna fakulteta	2
Filozofska fakulteta:	
— oddelek psihologije	1
Visoka komercialna šola v Mariboru	6

B. NA VIŠJIH ŠOLAH

Višja ekonomska komercialna šola:	
— oddelek splošne komercialne	5
— oddelek za knjigovodstvo in finance	3
— oddelek za zunanjo trgovino	3

C. NA SREDNJIH ŠOLAH

Tehniška srednja šola:	
— metalurški oddelek	30
— strojni oddelek	5

— lesni oddelek	1
— gradbeni oddelek	1
— elektro oddelek jaki tok	2
— elektro oddelek šibki tok	3
— upravna administrativna šola	4

Pri razpisu štipendij za metalurški oddelek TSS je mišljeno število dijakov, ki naj bi jih letos sprejeli v oddelek, ki bo organiziran na Ravnah. To pa pomeni, da štipendij za šolanje na metalurškem oddelku TSS v Ljubljani ne bi podeljevali.

Razen potreb, ki so v tovarni, je odbor pri številu štipendij upošteval, da je treba računati z določenim osipom. Na vse, ki so jim štipendije dodeljene, iz raznih vzrokov ne moremo računati, da se bodo zaposlili pri nas.

Nekateri namreč s študijem ne končajo, drugi pa se iz raznih vzrokov zaposlijo tudi drugod. Tako kot v proizvodnji je tudi pri številu štipendij in štipendistov potreben določen riziko.

Ceprav naša tovarna zadnja leta razpisuje precejšnje število štipendij, pa moramo žal ugotavljati, da je kandidatov z ravske gimnazije odločno premalo. Da bi pri dijakih vzbudili interes za študij strok in poklicev, interesantnih za našo tovarno, je odbor zadolžil odgovorno strokovno službo tovarne, da z letošnjimi maturanti gimnazije organizira sestanek in skuša čim več gimnazijcev pridobiti za študij poklicev, za katere letos razpisujemo štipendije.

Prijave za štipendije bo zbiral do 15. julija letos naš kadrovske oddelek. Razpis bo sicer objavljen tudi v drugih dnevnih časopisih, vendar je željeno, da bi se za dodelitev štipendij prijavilo čim več otrok članov naše delovne skupnosti.

-et

KULTURNA KRONIKA

Spomenik NOB na Prevaljah

Za občinski praznik 16. maja je bil na Prevaljah odkrit spomenik NOB, delo akademskega kiparja Stojana Batiča. Kip je posrečena sinteza modernega in tradicionalnega, reliefne podobe, ki rastejo iz ozkega nastavka v razširjeni vrh, pa simbolizirajo rast in širjenje narodnoosvobodilnega gibanja. Čeprav v naši občini ni malo spominskih obeležij tej dobi, imamo doslej večinoma dokaj skromne kamne in nas je prav ta skromnost obvarovala šablonskih pravnostnih figur, kakor jih imajo marsikje in ki nikakor niso v čast veliki dobi, na katero opominjajo. Tem večje priznanje zato zasluži Batičev spomenik na Prevaljah, ki je istočasno originalen ter daje slutiti tragiko in herojstvo NOB. Prevaljčani so lahko ponosni nanj.

Precej manj srečna je lokacija, čeprav je kipar sam izbral osrednjo točko Prevalj, teraso nad avtobusno postajo. Kakor je namreč spomenik visok, vendarle dominirajo nad njim višje hiše, ki so tudi tako blizu, da skulptura ne pride dovolj do izraza. Ob glavni cesti razpotegnjene Prevalje resda nimajo dosti prostora za skulpture in je izbira majhna, vendar bi morda »tajh« ali nasip žlindre lahko dala spomeniku več zraka in večji poudarek njegovemu pietetnemu pomenu.

Curk, Grošelj in šolarji

Od 6. do 13. maja sta v ravnem likovnem salonu razstavljala študenta ljubljanske akademije za likovno umetnost Ljubljance Franc Curk in Andrej Grošelj — domačin s Prevalj; prvi akrile in plastike, drugi malo plastiko in grafiko. Medtem ko je Curk pokazal izrazito težnjo po dekorativnosti (podobe ali skulpture naj bodo okras — grozd belih kroglic na črni plošči, plošče dvobarvnih krogov itn.), ki jo pa najbrž že poprečen umetnostni teoretik lahko razlaga tudi učeno, je Grošelj (letos je za svoje delo prejel študentsko Prešernovo nagrado) kljub nagibom v moderno smer ohranil še veliko realnega življenja tako v grafikah kot v glinastih kipih. Curk je bolj hladen konstruktor, Grošelj toplo človeški in tudi bolj vsestranski.

Predvsem pa je lepo od našega likovnega salona, da je odprl vrata tudi mladim — z razstavo otroških slik ob dnevu mla-

dosti celo najmlajšim, ki na vsaki razstavi znova navdušujejo z domiselnostjo, svežino in slikovitostjo.

Prav presenetljivo je, koliko resničnih talentov odkrije sistematična likovna vzgoja v osnovni šoli in kako se potem večina nekam izgubi. Ne samo da se nikoli več resneje ne lotijo slikanja, tudi kot ljubitelji so pasivni in utonejo v prevladujočem (slabem) okusu okolice. Škoda, da torej ostaja to slikanje zvečine na ravni igre, seveda pa plemenite, lepe igre.

Slikarska kolonija Ravne 1971

kulturne sezone prevladala likovna umetnost, saj se v drugi polovici junija obeta še ena razstava, in sicer skupna razstava slovenskih slikarskih kolonij, ki so jo prvič odprli v Zagorju ob Savi, jo prenesli v Ptuj odkoder bo prišla na Ravne, nakar naj bi nadaljevala pot v Idrijo, Skofjo Loko in Trebnje.

Komaj pa si jo bomo v redu ogledali (morda pa že prej), pričakujemo na Rav-

Žrtvam v spomin

člani diabetičnih družin, med ženami s spontanimi splavi, med materami, ki so rodile otroke, težke nad 4,5 kg, med osebami, ki so se zdravile s hormonskimi preparati — steroidi (kortizon), med osebami, ki so ob kakršnemkoli obolenju ali psihičnem stresu imele prehodno povišan krvni sladkor v urinu oziroma tožile na prehodno pojačano žejo, utrujenost, srbenje spolovila, kožno infekcijo (furunkuloza).

Odkrivanje diabetikov in bodočih diabetikov (prediabetikov) je naloga detekcijskih akcij, diabetičnih ambulant v sodelovanju z drugo zdravstveno službo in posebnih posvetovalnic. Da bi preprečevali sladkorno bolezen, odsvetujemo poroke med diabetiki, med partnerji iz družin, kjer ima več članov sladkorno bolezen. Starša, ki sta oba diabetika, naj ne bi imela otrok. Žene, ki so imele več spontanov splavov ali so rodile nad 4,5 kg težke otroke, naj ostanejo skozi desetletja pod kontrolo dispanzerja za diabetike. Med profilaktične ukrepe sodi iz zgoraj navedenih dejstev še boj proti debelosti, pravilna prehrana z omejevanjem maščob in močnatih jedi ter sladkarij, higienski način življenja z zmernim fizičnim udejstvom, boj proti infekcijam in izogibanje psihičnih stresov. S temi ukrepi dosežemo včasih, da se diabetes sploh ne manifestira, že manifestni diabetes se lahko povrne v latentno stanje, ko pacient nima več nobenih težav, ne izloča sladkorja s sečem in tudi krvni sladkor ostane v normalnih mejah.

M. Kržič

nah prvega udeleženca letošnje slikarske kolonije, akad. slikarja Lojzeta Perka, ki smo ga bolj kot po imenitni razstavi v Slovenj Gradcu spoznali po reprodukcijah v lanskem stenskem koledarju. On naj bi torej letos zaoral ledino, drugi slikarji pa se bodo zbrali na Ravnah 11. avgusta in bodo ostali naši gostje do 21. avgusta. Njihova dela bomo razstavili v sredini oktobra in upamo, da bodo večinoma tudi ostala pri nas.

Razen Lojzeta Perka računamo letos še na naslednje slikarje: Ljubo Ravnikar iz Kranja in Oton Polak iz Maribora, ki sta bila pri nas že lani, Janez Vidic iz Maribora, prof. Zoran Didek in Ive Seljak — Čopić iz Ljubljane, Lajči Pandur iz Maribora ter naš Franc Boštjan, ki se bo predtem udeležil mednarodne slikarske kolonije v Šmohorju v Ziljski dolini.

To je vsekakor elitna družba in upamo lahko samo, da ne bo prišlo do odpovedi zaradi kakšnih višjih sil.

n. r.

Praznik pesmi

Poznamo več vrst praznikov, predvsem v maju, in res ne bo narobe, če letošnji 7. maj imenujemo praznik narodne in umetne pesmi. Kulturni dom je tega dne imel na svojem odru 700 mladih pevcev, ko so v sedmih otroških in petih mladinskih zborih pokazali in dokazali, da je pesem še med njimi in da ji tudi obdobje »kulturne krize« ni moglo do živnega. Razumljivo. Pesem je tolažnica v najhujših časih (včasih bi bilo dobro, če bi tako tolažila tudi sama sebe), omahljivim daje poguma, veselju še večji poudarek.

Vsi radi pôjemo pač razpoloženju primerne pesmi, toda žal v večini znamo besedila le za prvo kitico in druge pol. Pozablamo na našo lepo koroško pesem, po drugi strani pa poudarjamo, kakšni Korošci smo in kako lepe pesmi imamo. Kaj kmalu bomo na to lepoto povsem pozabili (maličimo jo že danes), če bo odnos do pesmi, pevca in kulture nasploh ostal tak, kot je bil. Ali se bomo zadovoljili s tem, da bomo od časa do časa poslušali kakšen profesionalen zbor? Ali bomo ob tem rekli, da je toliko kulture in pesmi za nas dovolj? Najbrž ne bi smelo biti tako. Amater daje merilo kulture nekega naroda in njegovo duhovno stopnjo, pa nihče drugi.

Letos je bila že 6. revija šolskih zborov. Šesto leto se mladi pevci srečujejo, vedno več jih je in pesem iz njihovih ust dobiva vedno lepšo podobo. Otroku je treba že v vrtcu vcepiti smisel za lepoto pesmi. To mu bo pomagalo pri duševnem razvoju in kristaliziralo čut pripadnosti narodu. Če imaš rad svojo pesem, moraš imeti rad tudi skupnost, iz katere se je rodila in rojevala stoletja nazaj.

Prvič je letos nastopil otroški zbor naše posebne osnovne šole pod vodstvom Nevenke Šteharin. Ti otroci so peli prav tako dobro kot oni iz osnovne šole, kar je ponoven dokaz, da je pesem blizu vsakomur, ki vsaj malo čuti.

Pri otroških so še peli iz osnovnih šol Lokovica, Kotlje, Mežica, Prevalje, Črna in Ravne.

Mladinskih zborov je bilo pet: dekliški oktet glasbene šole Ravne, zbor osnovnih

Franc Boštjan pri delu

Foto: M. Dolinšek

šol Ravne, Črna, Prevalje in zbor gimnazije.

Ne pozabimo: 700 mladih pevcev je preplavilo Ravne in praznovalo svoj praznik, pesem iz njihovih ust je domovina.

Glasbeni odbor pri OZKPO je zabeležil še eno veliko delo iz svojega delovnega programa.

Ivan Gradišek

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

4986	Vlajko Purić, Priručnik za normiranje — merenje rada 1970.
4938/a	Tehnika moderna, Rečnik moderne elektronike, englesko—srpskohrvatski 1971.
4979	Claus Raven, Hier darf gelacht werden 1967.
4987	Wilhelm Simon, Die numerische Steuerung von Werkzeugmaschinen 1971.
4988	Marijan Brezinščak, Mjerenje i računanje u tehnici i znanosti 1966.
4989	John Kenneth — Balbraith, Nova industrijska država 1970.
3587/205	Vpliv vodenja rafinacije in dezoksidacije elektro jekla z aluminijem na vrednosti prostega kisika... 1971.
4990	Neven Srb, Asinhroni motori, priručnik 1971.
4991	Friedrich Bendix, Fang an mit Metall 1963.
4992	Johannes Weinberg, Deutsch für Deutsche. Sprache im Alltag 1971.
4993	Programirani uvod v PERT program 1971.
4994	France Bučar, Vprašanja sodobne organizacije 1971.
4995	Herman B. Henderson, Albert E. Haas, Industrial organization and Management Fundamentals 1961.
4996	S. Summersbee, Computer Case histories 1970.
4997	Can you manage Statistics 1968.

4998	Cost Control for Production Management 1970.
4999	Životije Topolac, Priručnik o mernim jedinicama i merilima 1971.
4938/1a	Rečnik moderne elektronike. Nemačko—srpskohrvatski 1970.
4938/2	Rečnik moderne elektronike. Francusko—srpskohrvatski 1971.
5001	Hemijsko tehnološki rečnik. Englesko—srpskohrvatski 1970.
5002	Zgodovina revolucij XX. stoletja I., II., III., IV. knjiga 1970.
5003	S. Radič, Stanković, Novi alati i mašine za metalce 1971.
5004	Inozemni tehnički noviteti 1964.
5005	Th. Kristen, Haftungsprobleme der Haager Regeln im Container Seeverkehr 1970.

Strokovni elaborati

5000/109	Štruc Marija, Izboljšanje sistema blagovne evidence v PDJ 1970.
5000/110	Radović Olga, Obdelava kriterijev za nabavo uvozne opreme v okviru srednjeročnega plana ŽR 1970.
5000/111	Kokol Marijan, Sistem šifriranja nabavljenega materiala 1970.
5000/112	Bavče Jožica, Devizno knjigovodstvo in poslovanje 1971.
5000/113	Jamer Stanko, Ureditev notranjega transporta in razporeditev adjustažnih strojev 1971.
5000/114	Dornik Milka, Obračun proizvodnje valjarne od ingota do realizacije 1971.
5000/115	Fišer Anica, Knjigovodstvo stroškov v stroškovnem računovodstvu 1971.
5000/116	Kamenik Anton, Plan in analiza stroškov jeklovleka po metodi direct costing 1971.
5000/117	Gorenšek Emilija, Inventura sredstev in njihovih virov 1971.
5000/118	Hromc Stanko, Nabavno poslovanje v gospodarski organizaciji 1970.

ŠPORTNE VESTI

NAŠ REKORDER

(15-krat ob žici okupirane Ljubljane)

V naši železarni imamo sodelavca, ki se lahko pohvali s svojevrstnim rekordom. Je namreč edini Slovenec in tudi Jugoslovčan, ki je od vsega začetka in vse do danes sodeloval v najtežji disciplini, v tekmovalstvu ob žici okupirane Ljubljane — v partizanskem maršu. 15-krat je že nastopil, petnajst let se je pripravljaval in petnajstkrat se je v tem najbolj množičnem tekmovalstvu v naši republiki potil in boril s časom, soncem in deževjem, z makadamom in asfaltom, v začetku oprtan z nahrbtnikom in puško, pozneje samo v dresu. Petnajstkrat je premagoval in tudi premagal vse težave na dolgi in zahtevni progi, petnajstkrat je zastopal barve naših Raven s sotovariši v ekipi in seveda samega sebe.

Kljub temu da je to izreden uspeh, ki bi ga marsikateri drugi športnik obesil na veliki zvon, je ostal ta naš sodelavec tih in skromen in verjetno so ga po že napisanem spoznali le redki sodelavci, zato je naša dolžnost, da ga predstavimo širši javnosti, vsem našim bralcem, da bodo vedeli, kdo živi z nami v kolektivu. To mu dolgujemo, to naj bodo naše čestitke za njegov res veliki dosežek.

Ta naš rekorder in dober sodelavec je Alojz Gologranc, ki je odgovoril na nekaj vprašanj in njegovi odgovori ga bodo bralcem bolj podrobno predstavili.

Povej nam, prosim, nekaj svojih osebnih podatkov!

Rodil sem se 21. januarja 1932 v Dravogradu. V metalurško industrijsko šolo na Ravnah sem hodil v letih 1946-49, se izučil za strugarja in se redno zaposlil v naši železarni, kjer delam še danes. Odslužil sem kadrovske rok, hodil v šolo za VK in uspešno opravil izpit, sedaj sem zaposlen v oddelku za organizacijo in študij dela kot tehnolog-analitik. Sem poročen in oče dveh otrok.

Kdaj si se začel ukvarjati s športom, v katerih panogah si aktivno tekmoval kot mladinec oz. povej nam nekaj iz svojega dosedanjega športnega življenja.

S športom sem se začel ukvarjati takoj po zadnji vojni. Zmagal sem na nekaj krosih in tako dobil veselje do teka. Po zgledu starejših pa sem začel igrati odbojko in predvsem nogomet, seveda pa smo si takrat v Dravogradu sami zgradili odbojkarsko in tudi nogometno igrišče. V ekipi TVD Partizan Dravograd smo zlasti zelo dobro igrali v letih 1950-52. Pozimi pa sem tudi smučal. Tekmoval sem za KS Dravograd in pozneje tudi za SK Fužinar vse tja do leta 1960. Po preselitvi na Ravnice pa sem se s športom ukvarjal le bolj rekreativno.

Kdaj si prvič nastopil »ob žici«, s kom in kakšni so tvoji spomini na to prvo tekmovalje?

Za ekipo v tekmovalstvu »ob žici okupirane Ljubljane« smo se pač domenili tekači SK Fužinarja, trenirali več ali manj vsak zase in se tako pripravili za tekmovalje v partizanskem maršu, ki je bil prvič na sporedu leta 1957. Takrat

smo v ekipi nastopili Robač, Urnaut, Osenjak, Ginter in jaz, tekmovali pa smo s puško na ramenu in z nahrbtnikom na hrbtu na 35 km dolgi progi, na kateri smo morali premagati še razne ovire, kot so minska polja, žične ovire itd. Seveda smo bili takrat kondicijsko dobro pripravljeni, saj smo se aktivno ukvarjali z enim najtežjih športov in smo se kljub hudi vročini kar dobro odrezali.

Letos si že petnajstič nastopil v tem tekmovalstvu. Ali imaš po številu nastopov sploh kakšnega konkurenta?

Do sedaj imam 15 nastopov in sem edini z vsemi nastopi v najtežji disciplini, tj.

Alojz Gologranc

v partizanskem maršu. En nastop manj ima Janez Pavčič, trener naših smučarskih tekačev, ki ima zaradi te svoje funkcije seveda veliko večje možnosti za resnejše in bolj skrbne priprave kot jaz.

Povej nam, koliko tovarišev se je v teh letih že izmenjalo v ekipi in ali ni sedaj proga nekoliko krajša?

Mislil, da so bili še trije pohodi na 35 km dolgi progi, vmes je bil eden še kot hitra hoja. Kasneje pa so organizatorji progo skrajšali na 25 km in odstranili tudi puške in nahrbtnike. Tudi v ekipi so iz leta v leto tekmovali drugi. Do letos se jih je izmenjalo okrog 20, med njimi: Drago in Karel Fanecl, Pavič, Jože in Tone Kolmančič, Urbanc, Kokal, Škegro, Vrabič, Walzl, Oblak, Bauče, Dretnik, Karpáč, Kranjčan in drugi.

Kdaj ste dosegli največji uspeh, kdaj ste bili najbolj razočarani in katerih trenutkov se najraje spominjaš?

Največji uspeh smo dosegli leta 1959, ko smo dosegli v skupni konkurenci 3. mesto. Leto pozneje pa je sledilo največje razočaranje, ko nam je sotekmovalec odpovedal neke na 17. km in smo ga nekaj časa morali nositi, dokler ga ni prevzela zdravstvena ekipa. Razočaranje je bilo toliko večje, ker smo veliko trenirali in pričakovali velik uspeh. Zato pa sem bil vesel

uspeha leta 1969, ko smo le za 7 sekund zaostali za najboljšim časom. In še podatek, ki nam je precej zagrenil veselje. Bilo je na prvem maršu, ko nam je za 5 sekund (na 35 km dolgi progi) ušlo 3. mesto. Še bi lahko našteval svetle in temne trenutke, a že teh nekaj podatkov dovolj zgovorno priča o tem, kaj je pri športu vse mogoče. Treba je pač vzdržati, ne kloniti, pa gre.

Ali se vsako leto enako skrbno pripravljate na tekmovalje?

Vse je odvisno od drugih članov v ekipi in seveda od vremenskih pogojev. Bolj resno ko vzamejo drugi člani pohod, toliko več treniramo in toliko bolj zanesljiv je nastop. So pa seveda še možne razne krize med tekmovaljem tudi s solidno pripravljeno ekipo. Popolnoma razumljivo pa je, da moram zadnja leta veliko bolj resno trenirati in vendar so rezultati slabši kot v prejšnjih letih.

In kaj misliš v bodoče?

Mislil, da bom s tekmovaljem ob žici končal, seveda pa je vse odvisno od tega, koliko bom čez leto tekal naokrog, skratka, odvisno bo od tega, kako se bom počutil spomladi in seveda od pripravljenosti drugih tekmovalcev.

Ko sem ga vprašal, če ima še kaj povedati, je samo skomignil z rameni. Zamolčal je, da vsako zimo uči najmlajše smučati. Tak je pač, skromen po obnašanju, a velik po dejanjih.

—ate—

PLAVANJE

Na otvoritvenem mitingu nove sezone je nastopilo okoli sto plavalcev iz osmih klubov. Največ uspeha so imeli plavalci Mladosti iz Zagreba in Fužinarja. Res je, da nekateri plavalci Mladosti niso nastopili v svojih disciplinah, ampak so plavalci druge tehnike. Doseženi časi večine plavalcev Fužinarja so dobri, k temu lahko dodamo dva republiška rekorda. Darko Zavrl je postavil republiški rekord za mlajše in starejše mladince ter izenačil pet let star članski rekord v disciplini 100 m prsno s časom 1:16,2.

Mlajši mladinci Bevc, Zavec, Zavrl in Rodošek so v štafeti 4 × 100 m mešano prav tako postavili nov republiški rekord za mlajše mladince s časom 4:48,4, kar je za sedem sekund boljše od prejšnjega rekorda.

V dopoldanskem delu so plavalci pionirji, popoldne pa člani. Pionirji Fužinarja in Mladosti niso dovolili, da bi še kakšen drug klub prišel na prva tri mesta. Slabše je bilo pri pionirkah, kjer je samo Lidija Ferlin prišla med prve tri, in sicer je zmagala na 100 m prsno, bila tretja na 100 m delfin in pripomogla k 2. mestu mešani štafeti.

Pionirji so bili uspešni na 100 m hrbtno; prvi Balant, tretji Rapnik, 50 m delfin 2. Golob, 3. Balant. Golob je zmagal na 100 m kravl, drugi pa je bil Valcl ml. Mešana štafeta je bila prav tako druga.

V popoldanskem delu je poleg Zavrla zmagal dvakrat Valcl st., in to na 100 m hrbtno in 200 m mešano. Erženičnik je bil drugi na 100 m prsno, Bevc tretji na 100 m hrbtno, Zavec drugi 100 m delfin. Mladinska štafeta 4 × 100 m mešano je bila druga, zaostala je za Mladostjo za slabih pet

sekund, tretja je bila prav tako štafeta Fužinarja, zaostala je sedem sekund za prvo.

Ti rezultati kažejo, da je Fužinar dobro pripravljen za letošnjo sezono.

t. p.

MED GIMNAZIJSKIMI ŠPORTNIKI

Namen tega sestavka je opisati vzdušje in delo na enem izmed atletskih treningov ŠSD Gimnazije, ki so trikrat tedensko pod vodstvom našega mentorja profesorja Janka Kotnika.

Sicer smo vsi dijaki gimnazije člani športnega društva, toda izrecno s športom in predvsem z atletiko se ukvarjajo le nekateri posamezniki — tisti, ki se zavedajo, da lahko z malo volje in dobrega dela ponesejo ugled naše gimnazije tudi izven meja Koroške. Gotovo niso neznana imena gimnazijcev — atletov tistim, ki se zanimajo za šport in preverjajo podatke z raznih tekmovalnih. Res pa je, da tekmujejo v večini primerov kot ekipa gimnazije in manj kot posamezniki, pa vendar tudi tu dobri rezultati ne izostajajo.

Trening se začne takoj po šesti uri pouka. Na športnem stadionu postane kmalu vse živo. Ko nekateri atleti še čakajo svoje tovariše, se malce pogovorijo in poveselejo; marsikdo od njih zna povedati dobro šalo, to pa pripomore k še večjemu veselju in zagrizenosti do dela na športnem področju.

Sprva vsi atleti po vrsti začnejo s tekmo okoli stadiona. Ko imajo za sabo že določeno pot, se postavijo vsak na svoj prostor, kjer se razgibavajo. Kljub temu da obiskujejo atletski krožek redno, se zgodi, da ob razgibalnih vajah slišimo še kakšen pok v sklepih kosti ali vzdih, kar kaže le na premajhno razgibanost. Pa vendarle gre. Počasi se dijaki primerno razgibajo in temu sledi »pravi trening«, ki naj pripomore k zdravemu duhu in zdravemu telesu, predvsem pa k izboljšanju kvalitete in vzdržljivosti posameznikov v določenih disciplinah kraljice športov.

Prav gotovo pa bi ne bilo dobrih rezultatov, če ne bi imeli atleti za vzgojo v svojem učenju in delu tudi pravega vodje, človeka, ki pozna najrazličnejše tehnike (teh v atletiki ni malo), in ki vzpodbuja dijake, da ne kapitulirajo takoj po morebitnem neuspehu, marveč da še naprej vztrajno in marljivo vadijo in se tolažijo s tem, da bo drugič bolje. Predvsem pa se zavedajo starega in še precej aktualnega reka, ki pravi: vaja naredi mojstra.

Mentor je vedno, povsod in na pravem mestu z dobrodošlimi nasveti. Zelo rad pokaže vsakemu mlademu atletu pravilno tehniko, pa naj gre za met krogla ali samo za tek. Pravilne tehnike je vsak nujno potreben, saj ta občutno pripomore k izboljšanju morda že dobrega rezultata.

Vsak atlet mora trenirati določen čas in po napornem delu odidejo vsi v garderobo brez občutka utrujenosti ali naveličanosti. Vsak nosi na ustih prijeten nasmešek in besede, ki govorijo — o športu.

Tako se dan za dnem ponavlja učenje, delo in ne nazadnje izpopolnitev kvalitete tega dela. In prav je povedano: *dobro delo rodi tudi dober sad!*

Milan Gregorc

Vroči dnevi

Foto: R. Vončina

RAVENSKI TABORNIKI SO TUDI LETOS ZELO AKTIVNI

Kmalu po začetku letošnjega leta so pripravili ravenški taborniki pester program dela in akcij za tekoče leto. K tej delovni vnemi jih je vzpodbudil naziv »taborniški partizanski odred«, katerega jim je podelila Zveza tabornikov Slovenije za njihovo uspešno delo v preteklem letu.

V januarju so priredili nekaj pohodov v naravo in na enem od njih obiskali tudi koč na Naravskih ledinah. Meseca februarja so priredili odredovo sankško tekmovalno. Proga je potekala od Ošvenove ride do Savinca. Kljub temu da je bila težavna, je tekmovalje potekalo v športnem vzdušju. Po tekmovalstvu pa so taborniki priredili tekmovalcem zakusko in podelili nagrade. V marcu so ravenški taborniki priredili ob dnevu žena v sejni sobi SZDL družabni večer s kulturnim programom, na katerega so povabili svoje matere ter se jim s to prireditvijo zahvalili za njihovo vsakdanjo skrb in delo v družinah. V naslednjih dneh so priredili še krajše izlete v naravo. V marcu so taborniki II. grupe odredov iz Celja na svojem izletu obiskali Ravne, kjer je bilo prirejeno zanje kopanje v zimskem bazenu. Na tem izletu so se predstavniki celjskih tabornikov seznanili s predstavniki ravenških tabornikov. Razvil se je prijateljski pogovor. Celjani so se zelo zanimali, kakšne uspehe dosega ravenški taborniki in v kakšnih okoliščinah dela njihov odred. Ravenčani so bili tudi seznanjeni z uspehi celjskih tabornikov. Poudarjeno je bilo obojestransko mnenje, da se družbenopolitične organizacije ne zanimajo dovolj za to človekoljubno organizacijo, ki se mnogokrat z zadnjimi močmi bori za svoj obstoj. Na koncu prijateljskega pogovora pa so Celjani izrazili željo, da bi v tem letu ponovno obiskali ravenške tabornike in si takrat ogledali znamenitosti Raven, hkrati pa so povabili Ravenčane v Celje.

V aprilu so se ravenški taborniki posvetili pripravi na taborniški mnogoboje, ki bo maja v Dravogradu. Sodelovali so tudi

pri sprejemu kurirčkov torbice in prenosu štafete mladosti. Na predvečer dneva tabornikov 22. aprila so zakurili na poseki nad gimnazijo kres in priredili tudi kulturni program. 24. aprila pa so se udeležili svečane parade v Dravogradu, ki jo je priredila taborniška četa koroških partizanov Dravograd ob slovesnosti 30. obletnice ustanovitve OF slovenskega naroda.

Ob prvomajskih praznikih so se taborniki množično udeležili tridnevnega partizanskega pohoda po poteh savinjskih in koroških partizanov po zgornji Savinjski dolini. S to manifestativno akcijo so pokazali našemu delovnemu ljudstvu, kdo so, kaj znajo in kaj je namen vsakega tabornika.

Karlo Krevh

KOROŠKI ŠAH

Tekmovalje za pokal maršala Tita

Četrfinale: KOŠK Dravograd — Gimnazija I 4:0, ŠK Slovenj Gradec — ŠC Ravne 4:0, ŠK Fužinar I — Gimnazija II 4:0, ŠK Mežica — ŠK Fužinar II 2:2.

V nadaljnje tekmovalje se je uvrstila ekipa Fužinarja II. zaradi zmage na 1. in 3. deski.

Polfinale: ŠK Fužinar I — ŠK Slovenj Gradec 3:1, KOŠK Dravograd — ŠK Fužinar II 3,5:0,5.

Finale: KOŠK Dravograd — ŠK Fužinar I 2:2.

Zaradi boljšega rezultata na prvih treh deskah je postal zmagovalac KOŠK Dravograd. Za zmagovalno ekipo so nastopili: Poberžnik Rajko, Mauhler Edo, Grobelnik Mirko in Poberžnik Janez.

Pionirsko prvenstvo Koroške

Na koroškem pionirskem prvenstvu posameznikov, ki je bilo dne 28. marca 1971 v Dravogradu, je v skupini starejših pionirjev zmagal Vidmar Drago (Mežica) z 11 točkami, 2. Javornik Janez (Sl. Gradec) 11, 3. Zupančič Darko (Sl. Gradec) 9,5, 4. Grobelnik Albin (Dravograd) 8, 5. Svetina Bojan (Ravne) 7,5 itd. Mlajši pionirji: 1. Leskovar Dušan (Slovenj Gradec) 12, 2. Pušnik Marjan (Dravograd) 10, 3. Vaukman

Jože (Dravograd) 9, 4. Paradiž Tone (Radlje) 8 itd. Starejše pionirke: 1. Bagari Jožica (Slovenj Gradec) 9, 2. Anželak Jožica (Mežica) 8, 3. Zdovc Irena (Slovenj Gradec) 7 itd. Mlajše pionirke: 1. Zdovc Maja (Slovenj Gradec) 9, 2. Pšeničnik Lučka (Dravograd) 7,5, 3. Knez Erika (Dravograd) 7 itd.

Na koroškem pionirskem ekipnem prvenstvu, ki je bilo 4. aprila 1971 prav tako v Dravogradu, so imeli največ uspeha pionirji osnovne šole Slovenj Gradec. Njihov uspeh je plod požrtvovalnega dela vodje šahovskega krožka tov. Šumečnika. Rezultati — starejši pionirji: 1. OŠ Slovenj Gradec, 2. OŠ Mežica, 3. OŠ Dravograd itd. Mlajši pionirji: 1. OŠ Slovenj Gradec, 2. OŠ Prevalje, 3. OŠ Muta itd. Starejše pionirke: 1. OŠ Slovenj Gradec, 2. OŠ Ojstrica, 3. OŠ Mežica itd. Mlajše pionirke: 1. OŠ Slovenj Gradec, 2. OŠ Muta, 3. OŠ Mežica itd.

Oba turnirja za koroško pionirsko prvenstvo je vodil Grobelnik Mirko.

Republiško mladinsko brzopotezno prvenstvo

Dne 18. aprila 1971 je bilo na Ravnah slovensko mladinsko brzopotezno prvenstvo v organizaciji šahovske podzveze Ravne na Koroškem. Sodnik turnirja je bil Jože Žunec. Prvenstvo je bilo dobro organizirano z udeležbo 34 mladincev iz raznih klubov. Škoda je, da se prvenstva niso udeležili mladinci iz Ljubljane. Poleg nagrad, ki jih je dala Šahovska zveza Slovenije, je tudi Koroška podzveza podelila nagrade (pokal za prvaka ter knjižne nagrade).

Končni vrstni red: 1. Kajnik Danilo (ŽŠD Maribor) 29 točk, 2. Stane Podkoritnik (ŠK Kočevje) 28,5, 3. Darko Zupančič (ŽŠD Maribor) 27,5... 7. Drago Vidmar (ŠK Fužinar — Ravne) 23... 9.—10. Jože Maklin (ŠK Mežica) 21, 11.—13. Vili Kveder (ŠK Fužinar — Ravne) 20,5 itn.

Jože Žunec

AVTO-MOTO ŠPORT

Kot smo v prejšnji številki napovedali, smo imeli 23. maja na Ravnah priložnost videti zaključni del rallyja Eisenerz—Ravne. V Eisenerzu je startal 101 tekmovalcev, od tega 80 Avstrijcev, 15 Jugoslovancev, 4 Zahodni Nemci, 1 Italijan in 1 Švicar. Na cilj je prispelo 87 tekmovalcev, 14 jih je med potjo odstopilo, delno pa so bili diskvalificirani.

Vozila so bila razdeljena v tri razrede: razred A vozila do 1000 ccm, B od 1001 do 1300 ccm in C prek 1300 ccm.

Vožnja je potekala v štirih etapah. Po vsaki etapi je bila kratka vaja, na koncu zadnje etape na Ravnah pa je bila spretnostna vožnja. Pri vožnji v etapah je bila predpisana poprečna hitrost, ki se je gibala od 40 do 50 km/uro. Na podlagi predpisane hitrosti in dolžine etape je imel vsak tekmovalcev izračunan čas vožnje do cilja etape. Ta čas pa je imel vpisan na startnem kartonu. Kljub temu, da so bile poprečne hitrosti zelo nizko določene in časa dovolj, so nekateri tekmovalci zaradi netočnega prihoda na etapne cilje »zaslužili« kazenske točke.

Na spretnostni vožnji pred ravenko gimnazijo, posebno pa pri izpitu zaviranja

in streljanju z zračno puško, so kazenske točke kar deževale.

Rezultati

Razred A

1. Pfeffer Herman, ARBÖ Friedberg, simca — 39 kazenskih točk, 2. Strohmayr Helmut, RRC Knittelfeld, austin — 40, 3. Bele Franz, ARBÖ Neunkirchen, austin — 45.

Razred B

1. Kaliwoda Alfred, ARBÖ Neunkirchen, ford — 38 kazenskih točk, 2. Dobrovč Srečko, ZŠAM Celje — fiat 45, 3. Koloini Robert, RT Agip, moris — 50.

Razred C

1. Tüchler Franz, AMC Leoben, peugeot — 45 kazenskih točk, 2. Steiger Heimo, RT Hengstpass, VW — 50, 3. Jung Leopold, ARBÖ Gloggnitz, ford — 50.

Skupni zmagovalci Kaliwoda Alfred, ARBÖ Neunkirchen, ford — 38 kazenskih točk.

Najboljša tekmovalka Eichholzer Ilse, ARBÖ Judenburg, mazda — 79 kazenskih točk.

Najboljša ekipa MSC ARBÖ Neunkirchen.

Najbolje plasirani Jugoslovani Dobrovč Srečko, ZŠAM Celje, drugi v razredu B.

Tekmovalci AMD Ravne so se sorazmerno dobro plasirali, če upoštevamo dejstvo, da jim je to bilo prvo tekmovanje večjega

obsega. Uvrščeni vsi v razred A so dosegli naslednje rezultate: 8. Rek Drago 65 kazenskih točk, 15. Kralj Niko 78, 19. Lesjak Marjan 88.

Razglasitev rezultatov je bila v kavarni Doma Železarjev ob prisotnosti predsednika občinske skupščine Ravne, podžupana mesta Eisenerz, predsednika ARBÖ Eisenerz, predsednika AMD Ravne, predsednika AMD Dravograd in športnih funkcionarjev obeh društev. Predsednik občine Ravne kakor tudi predstavnik Eisenerza sta v svojih pozdravnih govorih izrazila željo po sodelovanju tudi na drugih področjih športa, predvsem v zimskih športih (smučanje) in pa na področju kulture.

Zaključni del tega tekmovanja je bil po zaslugi nesebičnega prizadevanja športnih funkcionarjev AMD Ravne ob pomoči smučarskih sodnikov odlično izpeljan. Gledalci so imeli priložnost videti, da turistični rally ni nobena dirka, ampak preizkušnja točnosti in spretnosti vsakega voznika avtomobila. Prihodnje leto pa bo AMD Ravne priredilo povratni rally s startom na Ravnah in ciljem v Eisenerzu. Razdeljen bo v 2 etapi, proga pa bo potekala po najlepših predelih avstrijske Koroške in Štajerske. Splošno mnenje je, da bo na tem rallyju udeležba Ravenčanov množična, saj bi se jih za rally Eisenerz—Ravne tudi mnogo več prijavilo, če bi bili pravočasno obveščeni.

inž. Franc Lončar

Začetek neke revolucije

Večji del človeštva v razvitejših deželah sveta bo moral kmalu doživeti revolucijo življenjsko pomembnih aktivnosti. Ena pot je ta, da bodo ljudje začeli resneje jemati in pojmovati bistvo samega sebe. To lahko storijo tako, da bodo osebno plansko urejali vse tisto, kar jim je prepustil v odgovornost sedanji razviti družbeni in gospodarski sistem. Druga pot je temnejša stran tako imenovane naravne selekcije. Mehkužni, nezmerni, vdani udobnosti in sprejemanju namesto pripravljeni dajati, bodo ljudje v industrijsko naprednih deželah zapadli v nemoralno, postajali bodo žrtve živčnosti in duhovne neurejenosti. Izgubili bodo moč in bogastvo, ki jih odlikujeta v sedanjem svetu, kajti niso računalniki tisti, ki prinesejo vodilnost, temveč človek sam.

Kadarkoli slišimo o planskem vodenju države in družbe, bi se morali spomniti tudi na plansko delo v vsem našem privatnem življenju. Gotovo nam ni nemogoče lotiti se te majhne in vendar pomembne revolucije svojega bitja in žitja. Kdor gradi hišo, ve, da mora premisliti in planirati vsako opeko in kvadratni meter posebej. Kaj pa je človek: ne navadna hiša, temveč tempelj in ne zgradi se na hitro, kot se lahko poruši.

Če hočemo razumeti veliki pomen novega pogleda na samega sebe, na svojo družbeno in naravno okolico, moramo najprej jasno videti enostranskost in omejitve, ki jih vsiljuje sedanji način življenja.

Razvoj tehnike je omogočil veliko udobnejše življenje, kot so si ga zamišljali pred stoletji celo pravljicarji. Voda priteče na rahel znak sama v kuhinjo. Namesto da bi nosili dnevno premož navzgor po strmih stopnicah, se sama priplazi v sobne radiatorje topla para prav iz kleti. V službo ni treba nikoli s hitrim korakom, ker nas skoraj od hišnega praga odpelje avtobus ali pa se zapeljemo s svojim osebnim avtom. Ker se človek navadi udobja lažje kot težkega dela, si najde v prostem času, ki mu ga priskrbi moderna tehnika, še dodatno delo ali pa zabavo, ki mu jo nudijo televizor, gramofon, magnetofon, kamera itd. Tako spet ni več nezasedenega prostega časa, ko bi se člo-

vek lahko v miru usedel in brez naglice poglobljeno razmišljal o sebi.

Kdo se še resnično zaveda dejstva, da sta človeški duh in človeško telo tako nedeljivo prepletena, da ljudje ne moremo postaviti odločne meje med obema in da ločitev enega od drugega pomeni smrt in konec vsaj za telesni del bitja?

Kdor razmišlja, sprevidi, da se izpostavlja nepotrebnemu trpljenju tisti, ki ne zna ali ne more vsaj za silo uskladiti svojega telesnega in duhovnega življenja. Živali ni treba skrbeti za dvojno bistvo, človek pa se premalo zaveda, da je dvojnost njegova prednost, ki je vredna pozornosti ljubezni: vsak del dvojnosti posebej. Čeprav ni med njima enostavne meje in se ne smeta dve osnovni sestavini človeškega bistva ločiti, je vendar v naši moči razlikovati »skrb za telesni« in »skrb za duševni blagor«.

Človek, ki teži po izpopolnjevanju samega sebe in za boljše medčloveške odnose, velikokrat trpi v svojih napakah in tudi v težavah, ki mu jih drugi po krivici naložijo. Zavedati se mora, da takšnih težav in napak v prihodnosti ne bo manj, če bo on in če bodo vsi okoli njega iskali ob času stiske in trpljenja pozabo v orgijah, pijanosti, in umetni neobčutljivosti. Star pregovor pove, da naj se v težavah ne išče rešitve v omami pijače. Treznost in premišljeno delo odlikujeta gospodarja nad zemljo, zato najde v pravi aktivnosti, ne pasivnosti, rešitve iz nerodnih situacij in stanj.

Več duševnega dela mora opraviti današnji državljani kot njegov prednik pred sto leti, zato pride tudi pogostejše v duševne stiske. Samo en način je, kako se izogniti škodljivim posledicam takih stisk: preventivna utrditelj. Nikakor ni mogoče zmanjšati nevarnosti trpljenja tako, da bi se samo učili izogibati se vsem mogočim nadlogam in pritiskom na vest. Ker pa sta duhovni in telesni del človeka tako tesno povezana, ni pretežno najti način za krepitev človeške osebnosti, značaja.

Psihični napor vsakdanjega življenja, utrujajoča enoličnost, ubijajoča monotonost marsikakega rednega službenega dela in premajhna fizična aktivnost so vzroki prezgodnje

Franc Uranc, dipl. inž.

PAVEL FERK

Pomlad je prišla v deželo s hitrimi koraki, kot da je zamudila v času. Sonce je neusmiljeno sijalo in skoraj prisilno izvajalo zelenje v naravi. Cvetoloča drevesa so se postopoma ospala in pod cvetovi so se nezadržno pričeli razvijati plodovi. Tako nas narava vsako leto obdari s svojo neprecenljivo lepoto in življenjsko silo. Ob vsej lepoti narave pa obsta-

vrnil po operaciji med svoje delovne tovariše na delo, si bil prepričan, da si premagal bolezen. Z novimi močmi si se lotil zastavljenega

dela, zakaj delo je bilo tvoj osnovni smoter in cilj življenja. Precenjajoč svoje moči si nevede dopustil, da se je bolezen spet vrnila in te odtrgala od dela. Po končani drugi operaciji nisi mogel dočakati vrnitve na delo. Življenjska sila in želja po čimprejšnjem okrevanju je bila pri tebi večja, kot se je vračalo zdravje. Vajen dela in neprestanega prizadevanja ustvarjati več od že doseženega si prišel do meje, kjer si se zmedel. Obupal si na življenjski poti, na kateri ob svoji bolezni nisi videl izhoda.

Odšel si mlad, premlad in poln načrtov, ki jih nisi uspel izpeljati do kraja. Zapuščaš užaloščeno ženo in tri otroke, sorodnike ter svoje dolgoletne sodelavce.

V imenu Železarne Ravne, v imenu sodelavcev strojnega remonta ter v imenu sindikalne podružnice izrekam iskreno sožalje družini in sorodnikom ob tej bridki uri slovesa od dragega pokojnika.

Naj mu bo lahko domača zemlja — spomin nanj bo večno živel v naših srcih in mislih!

H. L.

OBRATNE NEZGODE V MAJU

Ivan Mlačnik, valjarna — pri žigosanju številk na valjane gredice se je udaril s kladi-vom po palcu leve roke.

Franc Božič, čistilnica — pri brušenju ulitkov mu je izza očal padel tujek v oko.

Luka Šardi, čistilnica — pri ravnanju jeklenih ulitkov mu je eden padel z delovne mize stiskalnice na desno nogo in mu poškodoval palec za jekleno kapico zaščitnih čevljev.

Jože Mozgan, čistilnica — pri sestopu z lestve si je izvinil levo nogo v gležnju.

Stefan Kresnik, termoeenergetski obrat — pri nakladanju jeklenk na avtomobil mu je stisnilo sredinec leve roke.

Tomo Busija, TKR — pri kontroli kovane robe se mu je kovana palica skotalila na palec desne roke.

Matevž Petrič, čistilnica — pri nakladanju porezanih ulitkov v zaboj si je poškodoval sredinec desne roke.

Jože Lah, kovačnica — zaradi nenadne slabosti na delovnem mestu je padel in si pri padcu poškodoval glavo.

Hinko Fužir, strojni remont — pri centriranju podstavka pri krožni žagi si je ob vrtečem se disku prerezal kazalec desne roke.

Franjo Marošek, topilnica — na poti iz kabine k 5-tonske elektro peči se je spotaknil in si pri padcu poškodoval mezinček leve roke.

Ivan Franc, meh. obdelovalnica — pri dvigovanju furnirskega noža s pomočjo žerjava se je ta zataknil ob pritrdilni vijak, kar je po-

Jože Horvat, meh. obdelovalnica — nepra-

Rudi Lesjak, strojni remont — pri zategova-

nju matice na ventilu 1600-tonske črpalke s kladivom in prebijačem mu je ta zdrsnil iz matice ter mu priletel na desno oko pod ar-

Vlado Jehart, čistilnica — pri obračanju ulitkov na peskalni komori mu je stisnilo sre-

Ivan Vaserfal, strojni remont — pri struženju osi z uporabo linete je hotel na lineti pri-

trditi vijak, pri tem pa se je z rokavom desne roke preveč približal vrteči se osi, ki ga je zgrabila in pričela navijati rokav. Dobil je

Adolf Čebulj, meh. obdelovalnica — pri

vstavljanju osi v stružnico je dobil levo roko med os in vpenjalno glavo in mu je pri tem stisnilo roko

Dragica Novak, livarna, pri brušenju ulitkov
ji je padel tujek v oko.
Franc Prošt, modelna mizarna — na vrteči

Franc Pšeničnik, topilnica I. — pri čiščenju

Jože Potočnik, kovačnica — pri odsekovanju

odkovka s kovaško sekiro je odletel drobec
železa in se mu zapičil v dimlje.

Živiljenjska izkušnja prepričuje, da je edina prava pot, po kateri hodi zdrav razum krepak človek. To je pot, na kateri se ne izčrpava po nepotrebnem in ne lenari, temveč po kateri se utrjuje, krepi. Zahvaljujoč spet tesni prepletenosti osnov duhovnega in telesnega bitja, je mogoče to pot enostavno opisati: nujen pogoj krepitve osebnosti je skrb za krepitev telesnega zdravja. To še ni zadosten, temveč nujno potreben pogoj, že kar velenik življenja. Iz tega izhaja zahteva po novi vlogi in novi vsebini pojmovanj, ki jih imamo o športu. S tem ko sprevidimo, kakšna naj bo nova, sveža vsebina tistega, kar imenujemo športna aktivnost, smo hkrati že tudi začeli zdravo dopolnjevati in spreminjati bistvo doživljanja športa kot eno od človeških aktivnosti.

Ne sme se dopustiti nadaljevanje tradicije, ki daje vse boljše in boljše vrhunske športnike na eni maloštevilni strani, medtem ko se večina civiliziranega človeštva veliko manj ukvarja s fizičnim delom, kot se je še pred nekaj leti in desetletji. Dobro je, da smo po večini rešeni težakega dela, slabo pa je, da nečemo vedeti, kako je neka neusmiljeno določena mera gibanja na prostem zraku nujna za ohranitev zmognosti in zdravja.

Tisto, kar je bil šport ob svojem rojstvu, je lahko še naprej, toda pomeniti mora še več. Nima več samo zabavne ali funkcionalne funkcije, temveč mora za številne postati, zaradi spremenjenega človekovega življenja, sestavni del premišljenega osebnega in družbenega planiranja. Šport naj bi dajal sodobnemu industrijcu, pedagogu, uradniku, zdravniku vse tisto, za kar ga preveč prikrasjajo pretirane ugodnosti in prijetnosti. Odvaditi se je treba mehkuznosti. To lahko stori le fizično delo, kajti ima dve dobri lastnosti: krepi telo in enostavno se kontrolira. Ker gre za to, da naj vsak sam skrbi zase, da ne bo preveč mehkužen, je možnost dobre kontrole zares zaželeno. Pri sebi človek pač vse prerad zamiži, če ni izredno dosleden in vztrajen in če se mu znojni naporu in boji količikaj upirajo.

Na srečo nas organizirana družba, država, kljub vsem svoboščinam in udobnostim, ki nam jih je priskrbel, ni zapustila samotne brez podpore. Vsi imamo možnost združevati se po interesih v društva, ustanavljati nova društva, sodelovati s svojimi idejami, vpeljevati dobre ideje drugih. Tudi za športno zabavo, za rekreacijski šport, planinstvo, športne igre imamo organizacije, ki varujejo zdravje in celovitost človeka. Imamo naprave, športna igrišča, plavalne bazene, kegljišča, strelišča, smučišča. Imamo v razdalji dveh ur čist planinski višinski zrak! Jezera vabijo na veslanje in sončenje na odprti gladini! Kolesarjenje v gozdnati pokrajini je pravi užitek že zaradi izredne cenenosti glede na stroške vožnje z osebnim avtom!

Možnost za »planiranje« humanega vsestranskega človeka ima pri nas vsakdo. Zato res ne bi smelo manjkati zavesti, da je najvišji cilj človeka: izpopolniti samega sebe. O vsem tem zbrano razmišljajo občinski in republiški športni forumi, kar pa ne pomeni, da se ni treba vsakemu občanu posebej posvetiti problematiki telesne kulture kot enemu delu kulture. Vsaka kultura uspeva le ob razviti zavesti vsakogar. Nekultivirano polje ne sprejme pšeničnega zrna, podobno tudi družba ljudi s šibkeje razvito zavestjo ne uspe oživiti niti takšne znanstvene resnice, ki ni bila nujno potrebna in podarjena.

Sodelujmo zatorej radovoljno in zavestno s prizadevnimi športnimi društvi, predvsem pa rekreacijskimi, ki imajo vsestransko sprejemljiv, zabaven in tekmovalen program.

Ravno to društvo oziroma odbor, ki skrbi za razširitev športa v naši dolini, ima v perspektivi začetke vsaj dveh novih športnih kombinacijskih aktivnosti. Od teh ima ena že zdaj, čeprav nova in mlada, mednarodni uspeh in priteguje milijone Švicarjev, Nemcev, Holandcev, Norvežanov in morda v zadnjem času že tudi drugih Evropejcev.

Jože Dren, topilnica II. — pri nakladanju odpadnega železa si je poškodoval kazalec in sredinec na desni roki.

Ignac Trojner, kovačnica — pri kovanju gredice na kladivu VII se je zlomil zagostni obroč in mu padel na nart noge.

Drago Volšak, valjarna — pri avtogem rezanju izmečka na valjarski progi ga je prerzani kos valjanca udaril po glavi.

MAJA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Jože Gostenčnik — KV, Leopold Ozimic — PK, Ivan Štornik — KV, Marjan Planšak — PK, Vinko Miklavc — PK, Ivan Pšeničnik — KV, Franc Repnik — PK, Stanislav Lipovnik — KV, Ferdinand Navodnik — NK, Jože Sedelšak — SS, Franc Jelen II. — NK, Leon Petrič — KV, Jakob Petrič — NK, Rudolf Mlinar — PK, Franc Jauk — NK, Stanislav Potočnik — VSS, Bojan Lesjak — KV, Jožef Potočnik, inž. el. — VSS, Zdravka Lasnik — NS, Adolf Cigler, dipl. pravnik — VS, Ivan Kotnik — NK, Stanko Škratek — NK, Ana Tacol — SS, Vincenc Ošlak — SS, Alfonz Zancan — NK, Janko Havle — NK, Peter Potočnik — NK, Srečko Gracelj — NK, Peter Breg — KV, Jožef Posrpnjak — NK, Branimir Poderžan — KV, Ivan Čarf — KV, Adolf Jančič — NS, Stefan Kozlar — NK, Zvonko Gros — NK, Anton Rožič — NK, Milan Kuhar — NK, Milan Kolar — PK, Danilo Vauh — KV, Janko Žirgoj — NK, Branko Sekavčnik — NK, Ludvik Sekavčnik — NK, Janez Korat — NK, Stanislav Repas — NK, Alojz Gradišek — NK.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Marko Bartulović — NK, Ivan Pečoler — NK, Ivan Kotnik X. — PK, Jožef Gracej — NK, Ferdo Rožen — PK, Ivan Svetina — PK, Franc Krivec — KV, Karel Kušej — NS, Blagoj Stamenkovski — NK, Avgust Svetec — NK, Pavel Travar — NK, Miroslav Schuller — KV, Boris Kešelj — VK, Drago Mumel — KV, Hinko Pečnik — KV, Anton Detečnik — KV, Slavko Kladnik — KV, Marjan Gmajnar — PK, Stanislav Cigler — PK, Benjamin Oblak — KV, Oto Grebenc — KV, Edvard Vinkl — PK, Mihael Gradišnik — KV, Peter Herman — PK, Ivan Jereb — NK, Rudolf Hodnik — NK, Bine Čare — SS, Regina Paradž — NK, Rudolf Lesičnik — NK, Vinko Pačnik — NK, Jožef Matija — SS, Friderik Krajnc — NK, Milan Vrabl — NK, Edvard Burjak — KV, Vinko Prednik — NK, Vladimir Tamše — KV, Milorad Savič — KV, Ivan Lagoja — NK, Branko Kališnik — PK, Silvester Gračnar — PK, Peter Metulj — PK, Marjan Lesjak — KV, Jožef Sušek — KV, Jakob Pisar — NK, Roman Vališer — NK, Vladimir Štuk — NK.

LETOVANJE IN NAŠ POČITNIŠKI DOM

V prejšnji številki Informativnega fužinarja je bilo zastavljeno vprašanje, kako je z ureditvijo našega počitniškega doma v Portorožu ali bolje, če in v kakšni meri so bile odpravljene posamezne pomanjkljivosti. Verjetno bi na vprašanje težko odgovorili pritrdilno. Vzrokov za to je več.

Problem našega počitniškega doma se pojavlja že več let, razlika je samo v tem, da se včasih problemi zaostrejo v večji, včasih pa v manjši meri. Pripombe se v glavnem vsekozi nanašajo na premajhno urejenost notranjosti doma, neurejenosti okolice, ležalne deske, pomanjkanje ključev, nepravilen odnos do domačih gostov in podobno. Treba je povedati, da smo na opozorila v tovarni reagirali, res pa je, da smo pri naših zahtevah za njihovo odpravo bili premalo vztrajni. Precej več, kot je to sicer, bi za ureditev doma in njegove okolice, predvsem pa za odpravo nekaterih malenkosti, ki sicer motijo tiste, ki v domu letujejo in so pogosto vir nezadovoljstva, storil upravnik doma, kar pa ni primer. Mnogo stvari bi se dalo urediti pred sezono in po njej,

medtem ko je v času sezone, ko je dom polno zaseden in dodatno obremenjen še z drugimi gosti, to skoraj nemogoče.

Nesporno je, da bomo, kar zadeva večjo notranjo ureditev doma in okolice, v bodoče morali zahtevati več discipline in doslednosti od upravnika doma, bomo se pa morali kar zadeva drugi del poslovanja, najprej o tem, kaj želimo in hočemo, pogovoriti v tovarni sami. Precej pripomb je slišati tudi na račun tega, da je naš dom odprtega tipa in da v njem tudi v času sezone nudimo gostinske usluge drugim gostom. Gre torej za to, da se moramo v tovarni odločiti, ali naj bo naš dom odprtega ali zaprtega tipa. Zadeva pa seveda ni povsem enostavna, ker je to vezano s finančnimi sredstvi.

Znano je, da naš dom zaposleni za letovanje uporabljajo največ dva meseca in pol v letu, da pa v domu v drugih mesecih nastajajo določeni stroški (amortizacija, osebni dohodki upravnika doma, prispevek za elektriko in vodarino), ki jih je treba pokriti. Samo z dohodki, ki bi jih ustvarili v dveh mesecih in pol, to ni mogoče, kar pomeni, da bi razliko stroškov morali kriti iz sredstev tovarne. Drug problem, ki s tem v zvezi nastaja, so kapacitete doma. Po podatkih zadnjih let v našem domu lahko letuje do največ 10 % aktivno zaposlenih v tovarni, 90 % pa si mora način letovanja v času dopusta urediti po svoje. Če bi se v tovarni odločili, da lahko usluge doma uporabljajo samo v tovarni zaposleni, bi morali menjati tudi dosedanj način zbiranja prijav. Tudi v tem primeru podatki kažejo, da določeno število zaposlenih vsako leto letuje v našem domu. Sedaj uveljavljeni način bi v takem primeru morali pač menjati, kajti sicer bi v tovarni verjetno težko zagovarjali pokritje ugotovljene izgube.

Prav z namenom, da iz sredstev doma ne bi bilo treba pokrivati morebitne izgube, je bilo tudi odločeno, da dom posluje kot dom odprtega tipa. S tem smo na eni strani sicer omogočili, da dom iz dodatne gostinske dejavnosti ustvari potrebna sredstva in krije razliko v ceni, na drugi strani pa to pri zaposlenih, ki letujejo v domu, povzroča razna negotovanja, kritike, očitke in podobno. Verjetno smo vsi zainteresirani, da bi problem počitniškega doma spravili z dnevnega reda ter poslovanje uredili tako, da bomo z njim zadovoljni. Upamo, da nam bo zdaj to, ko imamo v tovarni določeno službo, ki ima raven drugega na skrbi in odgovornosti tudi poslovanje doma, uspelo.

Na koncu še nekaj o preureditvi doma, o čemer je bil že tudi govor. Po urbanističnem načrtu Portoroža je predvideno, da bo naš dom ostal, treba pa ga bo delno adaptirati in preurediti, tako da se bo lahko vključil v novo grajeno turistično naselje in okolico, ki bo nastalo na prostoru bivše ladjedelnice. Z arhitektom Mihevcem, ki je odgovoren za urbanizacijo Portoroža, je bil o tem že govor, govor pa tudi z arhitektom, ki bo ob upoštevanju druge urbanistične ureditve pripravil načrt ureditve in dograditve našega doma. Morebitna drugačna predčasnna preureditev doma bi verjetno bila nesmotrna. Zato bo z njegovo preureditvijo treba počakati do takrat, ko bodo pripravljene načrti. Pa tudi potem, ko bomo z načrti že razpolagali, bo pričetek preureditve seveda odvisen od naših finančnih sredstev in zmogljivosti.

-et

Za vroče in deževne dni

VRSTNI RED

Moja hčerka je morala napisati nalogo: »Kako si predstavljam svoje življenje.« V njej je napisala: »Najprej bom končala šolo, potem bom dobila fantka, potem punčko in nato se bom poročila.«

Ko je dobila nalogo nazaj, je bilo na robu napisano z rdečilom: »Vrstni red!«

»Aha,« je pomislila, »učiteljci ni prav, da je najprej fantek,« in popravila: »Najprej bom končala šolo, potem bom dobila

Naš upokojenec

Mihael Gradišnik, rojen 6. septembra 1913, v železarni od 6. aprila 1929 v predsednik, nazadnje v termoelektričnem obratu kot strojnik kompresorjev. Star. upok. 14. maja 1971

punčko, potem fantka in nato se bom poročila.«

»Vrstni red!!« — zdaj z dvema klicajema.

Nato je popravila: »Najprej bom dobila punčko, potem bom končala šolo...«

Toda učiteljica ji je vrgla zvezek nazaj in rekla, da je to neverjetno.

Lizika je zdaj postavila fantka pred šolo, učiteljica pa, da je to storila iz trme.

Torej se je Lizika odločila, da bo vrinila poroko pred šolo, učiteljica pa jo je oklofuta z zvezkom. Lizika je začela tuliti, kako je sploh prav?

To mora človeku povedati notranji čut za spodobnost!

Objokana je prišla domov. Nemo je pokazala rdeče žarečo opombo na robu: šola bi pričakovala, da dajejo osnovne smernice o morali starši.

»Oče, ali ima morala kaj opraviti s poroko?«

»Včasih.«

»Aha, zdaj pa vem: poroko bom sploh črtala!«

Nato sem dobil od učiteljice pismo.

Na podlagi tega pisma sem poiskal svojo staro aritmetiko in odpisal:

»Spoštovana gospodična!

Pri tej sestavljenki imamo opravka s štirimi gibljivimi elementi. Ti dopuščajo po pravilih kombinatorike štiriindvajset različnih vrstnih redov:

1.	2.	3.	4.
fantek	poroka	deklica	šola
poroka	deklica	šola	fantek
deklica	šola	fantek	poroka
šola	fantek	poroka	deklica

in tako naprej in tako dalje.

Vseh štiriindvajset vrstnih redov se pojavlja tudi v vsakdanjem življenju. Kateri vrstni red je najbolj moralen, je odvisno od starosti, župnika, zračnega pritiska in obsega bokov, torej od dodatnih štirih gibljivih elementov, s čimer naraste število možnosti na 327.844.

Izbiro najboljše možnosti bom prepustil svoji hčerki, ko bo prišel čas. In morebitni popravek z rdečilom, ki teče po vaših žilah.

Vaš vdani
Fritz Müller

IZREKI

Sicer ne sežigamo več čarovnic, zato pa vsako pismo, v katerem je krepka resnica.

Konjički (hobbyji) slabo orjejo.